

REPORT NO. 2007/10

IT-verktyg för flerkanalspublicering

Journalisters arbete i gränssnittet mellan webb och papper

BJÖRN LITTORIN

DANIEL PERSSON

Department of Applied Information Technology
IT UNIVERSITY OF GÖTEBORG
GÖTEBORG UNIVERSITY AND CHALMERS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
Göteborg, Sweden 2007

IT-verktyg för flerkanalpublicering

Journalisters arbete I gränssnittet mellan papper och webb

BJÖRN LITTORIN, DANIEL PERSSON

Handledare: Magnus Bergquist

Institutionen för tillämpad informationsteknologi

IT-Universitetet i Göteborg

Göteborgs Universitet och Chalmers Tekniska Högskola

SAMMANFATTNING

Introduktionen av nätupplagor på svenska dagstidningar har haft stor inverkan på svenskarnas nyhetsläsande, samtidigt som denna publicering i flera kanaler också skapat stora förändringar gällande journalisternas arbetssätt. Medan en dagstidning i pappersform oftast endast har en deadline per dygn, präglas nättidningarna starkt av en kontinuerlig publiceringsprocess. Vi har med denna uppsats undersökt vilka krav flerkanalpublicering ställer på journalistens arbetsverktyg, med utgångspunkt i vilka hjälpmedel som används i dagsläget. Vi har använt oss av etnometodologisk och etnografisk metod, där vi intervjuat och observerat ett antal reportrar och fotografer i deras dagliga arbete på Göteborgs-Posten. Under vår studie har vi funnit ett antal programvaror och fysiska redskap som bör finnas i en journalists verktygslåda. Vi har också noterat ett antal förändringar på system- och organisationsnivå som kan minska den arbetsbörda som flerkanalpublicering innebär.

Sökord: IT-verktyg, journalistik, flerkanalpublicering, nättidningar.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund och problemområde.....	1
1.2 Syfte och frågeställning.....	2
1.3 Avgränsningar.....	2
2. Teori.....	3
2.1 Relaterad forskning.....	3
2.2 Nättidningar.....	4
2.3 Journalistisk organisation.....	5
3. Metod.....	7
3.1 Vetenskapligt förhållningssätt.....	7
3.2 Etnografi.....	9
3.3 Hur undersökningen genomfördes.....	9
3.3.1 Urval.....	10
3.3.2 Intervjuer.....	10
3.3.3 Observationer.....	11
3.4 Självkritik.....	12
3.4.1 Urval.....	12
3.4.2 Intervjuer.....	12
3.4.3 Observationer.....	12
3.4.4 Analys.....	12
4. Resultat.....	14
4.1 Traditionellt journalistarbete.....	14
4.1.1 Morgonmöte.....	15
4.1.2 Den traditionella artikelprocessen.....	16
4.1.3 Papper och penna.....	16
4.1.4 Bandspelare.....	17
4.1.5 Dator och internet.....	18
4.1.6 Telefon.....	20
4.1.7 Kamera.....	20
4.1.8 Doris och Eddie.....	21
4.1.9 Handdatorer.....	22
4.2 Dagens webbjournalistik.....	23
4.2.1 Webbartikelprocessen.....	24
4.2.2 Webbredaktionen.....	28
4.2.3 Webbansvarig.....	29
4.2.4 Övrigt material på webben.....	30
4.2.5 Polopoly.....	31
4.2.6 PALM-användning.....	31
4.2.7 TT-snurren.....	32
4.3 Sammanfattning av resultat.....	32
5. Diskussion.....	34
5.1 Webbtidningens framtida innehåll.....	35
5.2 Tekniska implikationer.....	35
5.2.1 Ljudinspelning.....	35
5.2.2 Bild.....	36
5.2.3 Övrigt.....	36
5.2.4 Teknikutvecklingens baksida.....	37
5.3 Systemimplikationer.....	37
5.3.1 Doris.....	37
5.3.2 Polopoly.....	38

5.3.3 Bildredaktionen.....	38
5.4 Organisatoriska implikationer.....	39
5.5 Slutsatser/sammanfattning.....	40
5.6 Förslag på framtida forskning.....	41
Referenser	42
Internet.....	42
Bilagor.....	44
Intervjumall.....	44

Illustrationer

Illustration 1: Papperstidningens produktion enligt Karlsson (2006). Insamling av och Bearbetning avslutas i och med Distribution.....	4
Illustration 2: Webbtidningens produktion enligt Karlsson (2006). Insamling och Bearbetning är fortgående processer utan att avbrytas för Distribution.....	5
Illustration 3: Schema över arbetet med en artikel för papperstidningen.....	16
Illustration 4: Skärmdump av Doris. Taget från tillverkaren Anygraafs presentationsblad.....	21
Illustration 5: Skärmdump av Eddie. Taget från tillverkaren Anygraafs presentationsblad.....	22
Illustration 6: Schema över arbetet med en webbartikel.....	24
Illustration 7: Skärmdump från GP.se. Endast text utan bild eller pratminus.....	25
Illustration 8: Skärmdump nummer två från GP.se. Text med bild, men inget pratminus.....	26
Illustration 9: Skärmdump nummr tre från GP.se. Komplet artikel med beskrivande text, bild och prat-minus.....	27
Illustration 10: Den slutliga versionen av artikeln, som den såg ut i papperstidningen.....	28

1. Inledning

Varje morgon läser miljontals svenskar sin tidning till kaffet. Det finns idag 168 svenska dagstidningar med en sammanlagd upplaga på ca 4 miljoner exemplar, och 117 av dessa tidningar kan man även läsa på internet (www.tu.se). Göteborgs-Posten, som är den tidning vi valt att studera, är en gammal dagstidning med anor tillbaka till 1850-talet. Göteborgs-Posten av idag är ett fullskaligt mediehus med ca 550 anställda, varav 250 på redaktionerna, som har möjlighet att producera såväl text, som bild och ljud inom huset.

Introduktionen av fenomenet webbtidningar har haft stor effekt på svenskarnas nyhetsläsande. Till exempel lästes Göteborgs-Postens nätupplaga, GP.se, dagligen av över 240000 personer under hösten 2006. För de fyra sista månaderna av 2006 innebär detta en ökning med ca 26000 läsare, medan papperstidningen under samma period minskade med ca 7000 dagliga läsare (www.gp.se, 2007-01-18). Göteborgs-Posten har varit aktivt på internet genom sin nätupplaga GP.se sedan 1995, då man i samband med friidrotts-VM började lägga upp delar av tidningen på webben.

I kommande avsnitt kommer vi gå igenom bakgrunden för vår studie och ge en kort inblick i det problemområde som studien rör sig i. Därefter kommer vi att avge syftet med uppsatsen och den frågeställning vi jobbar utifrån, för att sedan avsluta med de avgränsningar som gäller för uppsatsen.

1.1 Bakgrund och problemområde

Det journalistiska arbetet har historiskt sett kopplats ihop med mobilitet. Det var denna koppling som gav oss den ursprungliga utgångspunkten för vår studie. Vi ville se hur man kunde underlätta journalisters mobila IT användande. När vi började genomföra våra intervjuer med reportrar på Göteborgs-Posten så märkte vi dock ganska tidigt att deras arbete inte var präglad av mobilitet i någon större utsträckning, utan snarare att det mobila arbetet var i minoritet. Åtminstone var detta fallet bland de reportrar vi fått kontakt med. Istället var arbetet i mycket hög grad något som sköttes inifrån redaktionen med hjälp av olika tekniska hjälpmedel. Det mobila arbetet var egentligen endast dominerande hos fotograferna, vars arbete är synnerligen rörligt. I och med detta faktum, som sade att vi inte skulle kunna få ihop nog med material om journalisters mobila IT-användande, så började vi skifta fokus och kom i stället att bli mycket intresserade av hur reportrar såväl som fotografer arbetade mot Göteborgs-Postens nätupplaga, GP.se. Det stod nämligen ganska klart för oss att införandet av webbtidningsaspekten i verksamheten var något som medfört omfattande förändringar i journalisternas arbete, och att det kunde vara något värt att studera. Vi ville dock inte helt lämna det traditionella arbetet mot papperstidningen, utan vi valde att se på det praktiska journalistiska ur det perspektiv bland andra Kristina Sabelström Möller (2001) kallar flerkanalpublicering (publicering mot flera kanaler, exempelvis både webb och papperstidning).

På grund av sin digitala natur har en webbtidning vissa skillnader gentemot den pappersburna upplagan. Multimediamått, som till exempel bildspel, ljudfiler och filmklipp kan lätt publiceras för allmänheten, och graden av interaktivitet ökar också genom att man via, till exempel, läsarkommentarer kan hålla en mer eller mindre direkt dialog med läsarna. Detta leder till att samtidigt som webbtidningen ger nya möjligheter för presentation av innehållet, skapar den också nya krav på journalisterna. En papperstidning har i allmänhet endast en deadline per dag, när tidningen ska gå i tryck, medan dess nätupplaga uppdateras kontinuerligt över i stort sett hela dygnet (Karlsson, 2006). Webbtidningen skapar mycket större krav på snabbhet. En av journalisterna på Göteborgs-Posten beskrev webbtidningen som "en fågelunge, som måste matas hela tiden". Publicering i två medier, flerkanalpublicering, medför alltså att arbetsbördan på journalisterna växer. Detta gör att det är viktigt med rätt verktyg för journalister, så att de kan koncentrera sig på det som är viktigt: Innehållet!

Ett flertal studier har gjorts om hur man på bästa sätt bör publicera sitt material på internet (bl.a. Ihlström – The evolution of a new(s) genre, 2004). Däremot finns det tämligen lite forskning om hur ”snabba medier” som webbtidningar med mera har påverkat det praktiska arbetet med insamling och bearbetning av information för tidningsjournalister. Arbeten som till exempel Sabelström Möllers avhandling *Informationstyper och redaktionella processer i flerkanalpublicering* (2005) tar visserligen upp vissa aspekter av problemet, men ur ett redaktionellt/organisatoriskt perspektiv. Vi har istället valt att titta på det individuella teknikanvändandet inom samma område.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med vår rapport är därför att visa hur den moderna informationsteknologin kan underlätta tidningsjournalisters dagliga arbete, med avseende på insamling och bearbetning av material för publicering i flera kanaler.

Uppsatsens huvudfråga är sålunda:

- *Hur kan man, med hjälp av modern IT, underlätta journalisters och fotografers arbete med avseende på flerkanalpublicering?*

Vi skall även försöka besvara följande underfrågor:

- *Vilka verktyg används idag för ”traditionellt” journalistarbete?*
- *Vilka verktyg används idag för produktion av webbtidning?*

Med verktyg avser vi dels fysiska artefakter såsom datorer eller kameror, men också icke-fysiska i form av till exempel mjukvara, som nyttjas i det journalistiska arbetet.

1.3 Avgränsningar

Vi avser inte att, genom arbetet med denna uppsats, skapa något färdigt system. Snarare är avsikten med denna uppsats att lägga fram allmänna rekommendationer vad gäller lämpliga arbetsverktyg. Vi tar inte heller hänsyn till eventuella ekonomiska aspekter.

Eftersom vår studie har genomförts på endast en dagstidning kan det finnas en risk att de resultat vi kommer fram till inte överensstämmer med andra dagstidningars arbetssätt.

Väsentligt att påpeka är att vi visserligen undersöker vilken teknik journalister använder för flerkanalpublicering, men att vi endast studerat fenomenet med avseende på papperstidning och nättidning. Andra kanaler som t.ex. olika former av mobiltjänster har inte undersökts.

2. Teori

2.1 Relaterad forskning

Tidigare forskning i och runt journalistik och införandet av informationsteknologi däri pekar på att informationsteknologins införande även påverkat journalisternas arbetssätt, mer än bara som ett skifte av arbetsredskap. Detta gäller särskilt arbetet mot tidningarnas relativt nytillkomna nätupplaga.

Deuze (2003, se referat i Hedman 2006) talar om att det skapats en helt ny form av journalistik i fotspåren av den digitala utvecklingen, och att man egentligen kan tala om både en utvecklad traditionell journalistik och en helt ny form av journalistik som härrör till nättidningarna.

Hedman (2006) pekar på att medieformatets förändring, i form av obegränsat utrymme och möjligheter till interaktivitet som saknas i papperstidningar, såsom multimedia (ljud såväl som bild) såväl som hyperlänkar, och även än mer interaktiva inslag som dagliga frågor, artikelkommentarer m.m. förändrar vad journalister kan och behöver göra, vilket även Sabelström Möller (2001) stödjer. Hedman (2006) menar att denna utveckling är väsentligt för att kunna erbjuda sin läsekrets mervärden och kanske också för att utvidga läsekretsen.

I sina slutsatser från studien pekar Hedman (2006) på att arbetet med nättidningar givit upphov till andra former av samarbetsrutiner. Hedman pekar särskilt på att utsända reportrar ringer in uppgifter till redaktionen. Dessa förändringar i rutinerna är något som borde ha en avgörande vikt på informationsteknologins utveckling, hur den används och existerar i sammanhanget av en nyhetsredaktion, och i synnerhet då en nyhetsredaktion som arbetar mot en nättidning.

Många av dagens tidningar jobbar i en organisation av flerkanalspublicering (Sabelström Möller, 2001). Denna flerkanalspublicering, som innebär att man numera producerar och publicerar innehåll för flera olika medier och format, kräver enligt Sabelström Möller (2001) att särskild vikt läggs vid utredning av de redaktionella samarbetsmöjligheterna. De tekniska lösningarna måste enligt henne vara anpassade för den flexibla fleranvändarmiljö som råder på en redaktion som arbetar mot flera kanaler. När Sabelström Möller (2001) talar om kanaler menar hon att papperstidningen, nättidningen och exempelvis SMS-tjänster utgör olika kanaler, med olika format som text, bild, ljud, video etc. Papperstidningen utgör då en kanal som hanterar text och bild medan nättidningen skulle utgöra en annan kanal som skulle kunna inkludera, men inte nödvändigtvis, ljud och video.

Sabelström Möller (2001) förutspår ett skifte i papperstidningars existens från att vara den huvudsakliga produkten i tidningens arbete till att bli en mer lättviktig, nyhetsbrevsliknande variant. Därav skulle en prenumeration inte längre innebära bara att läsaren får papperstidningen i brevlådan, utan även att denne får tillgång till annars avspärrade delar av tidningens webbplats. Detta i kombination med att läsaren i högre grad kan välja vad denne vill ha levererat i varje kanal, och vilka kanaler denne vill prenumerera på. Sabelström Möller (2001) anser att detta påverkar det redaktionella journalistiska arbetet mot en arbetsform av mer skiftande art, där vad som ska göras bestäms i högre grad utifrån vad läsarna önskar mest, och i vilken kanal de önskar det levererat.

Sabelström Möller (2001) menar att denna utveckling skapar en form av multimediajournalist, som jobbar gentemot flera olika kanaler, och i flera olika format, och att detta kräver ett större samarbete mellan journalisterna. Hon säger att man bland annat skulle kunna tänka sig att journalister jobbar, utöver med text, även med lågupplöst video, lågupplösta bilder och ljud av lägre kvalitet när kvaliteten inte måste vara den bästa möjliga, och därför inte kräver att arbetet utförs av specialister med den bästa tillgängliga teknologin.

Övrig forskning som rör sig inom delvis samma ramar, även om den inte specifikt behandlar flerkanalpublicering, är Henrik Fagrells avhandling *Mobile Knowledge* (2000) i vilken han studerar hur ett tekniskt understöd ska utformas för mobilt journalistiskt arbete. Han anser att detta bäst låter sig göras genom att information ”pushas” ut till journalisterna (med benämningen ”timely knowledge”) så att de ska kunna utföra ett så bra jobb som möjligt i en mobil arbetsmiljö.

2.2 Nättidningar

Införandet av nättidningar, och dessas ökande läsartal, har medfört en del förändringar i det journalistiska arbetet. Enligt Karlsson (2006) så har arbetet med nättidningarna dragit med sig förändringar både i vad som publiceras och när. Han anför bland annat att levnadstiden för en nyhet förkortats (tiden från publicering tills dess att den är borta). Journalisternas arbete har också snabbats upp väsentligt sedan nättidningarnas tillkomst i mediaföretagens organisation tack vare avsaknaden av en fast deadline, något som också stöds av Sabelström Möller (2005). Dessutom anför Karlsson (2006) också att själva arbetet med nyhetspresentationen förändrats eftersom det i och med nättidningens intåg går att uppdatera en artikel hur länge som helst. I sin avhandling tar han upp det som en avgörande förändring för effektiviteten i det journalistiska arbetet, och vi vill också hålla upp att det visar på en avgörande skillnad i arbetssätt, vilket i sin tur påverkar kraven även på informationsteknologin.

Bilderna här nedan använder Karlsson (2006) för att visa på hur mycket av arbetsprocessen som syns utåt mot konsumenten, men den kan också sägas visa på en klar förändring i journalistens arbete. Där insamling och bearbetning för papperstidningen förut var en enskild verksamhet som tog slut (eller snarare började om) när tidningen gick i tryck så finns det inte längre någon sådan skiljelinje när man talar om webbjournalistik. Distributionen är numera inte en verksamhet som är väsensskild från insamling och bearbetning utan något som är en del i en process som består av insamling, bearbetning och distribution blandat.

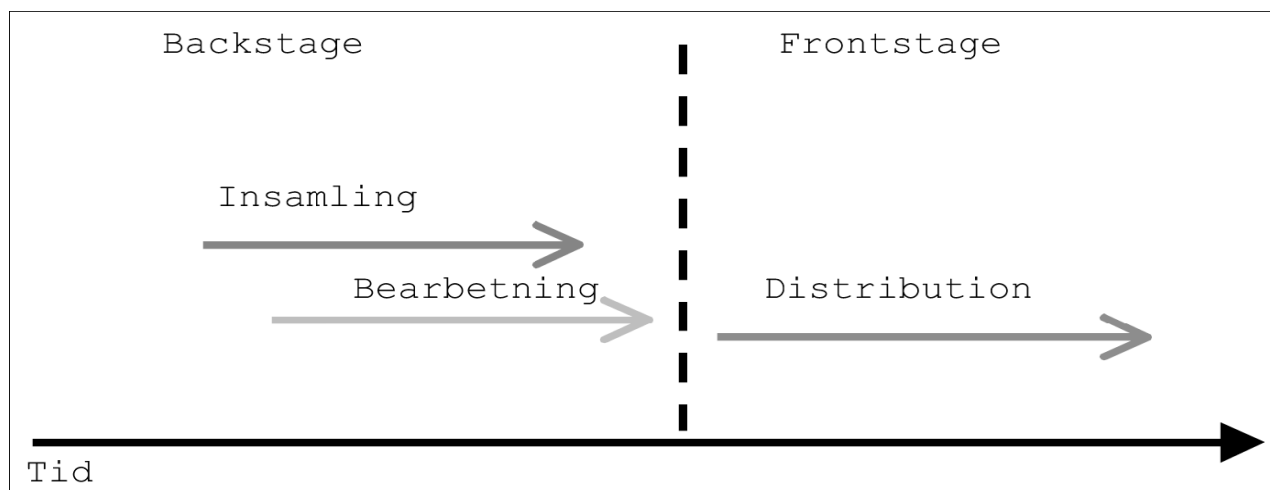

Illustration 1: Papperstidningens produktion enligt Karlsson (2006). Insamling av och Bearbetning avslutas i och med Distribution.

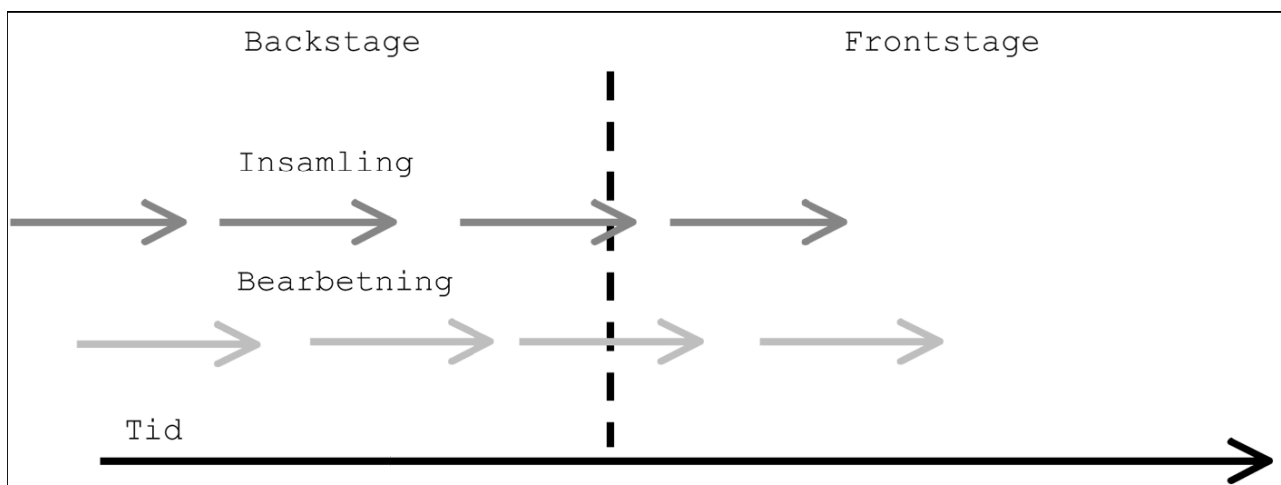

Illustration 2: Webbtidningens produktion enligt Karlsson (2006). Insamling och Bearbetning är fortgående processer utan att avbrytas för Distribution.

Carina Ihlström beskriver i sin avhandling *"The evolution of a new(s) genre"* (Ihlström, 2004) hur svenska dagstidningar på internet utvecklats som digital genre. I början bestod nättidningarna främst av artiklar som i stort sett kopierats från papperstidningen och sådant material som av bland annat utrymmesskäl inte fick plats i papperstidningen. Med tiden har mängden innehåll i nättidningarna ökat dramatiskt, med fokus på snabba uppdateringar som kan ge webbsidan karaktär av livesändning. Hon beskriver också hur nättidningar gått från att vara helt separerade från sina pappersburna motsvarigheter till att, med tiden, bli mer och mer sammanlänkade med många referenser från papper till webb och vice versa.

Ihlström (2004) visar på nättidningar som ett exempel på ett rörligt medium. Innehållet i en artikel kan variera med tiden, allt eftersom den uppdateras. Var någonstans på webbplatsen man kan hitta en artikel varierar också med tiden, beroende på en artikels bedömda nyhetsvärde kan den skifta plats. Detta sammanfaller med Karlssons (2006) beskrivning av nättidningar som ett medium med en ständig deadline. Det vill säga en pågående process som inte är avhängig ett tidsintervall.

Nättidningarna används av läsarna, enligt Ihlström (2004), i första hand till att hålla sig uppdaterad med de senaste nyheterna, både på riks- och lokalnivå, och man kan se tendenser som visar att läsfrekvensen ökar. Som exempel kan nämnas att andelen läsare som inspekterade "sin" nättidning mer än en gång per dag fördubblades mellan år 2000 och år 2002. (Ihlström, 2004)

2.3 Journalistisk organisation

Dan Kärreman beskriver i sin avhandling (Kärreman, 1996) arbetet på kvällstidningen iDag som en 24-timmars cykel där det, i den tämligen platta organisationshierarkin, finns definierade territorier som delas och fördelas av Dag- och Nattredaktionen. (Han talar visserligen om tidsuppdelningen för tidningens arbete som Morgon, Dag och Natt, men talar bara om Dag- och Nattredaktion). Kärreman (1996) beskriver hur Dagredaktionen i högre grad sysslar med nyhetsinsamling än Nattredaktionen, medan Nattredaktionen å sin sida har ett större ansvar för den slutgiltiga utformningen av papperstidningen.

Detta kan ställas i kontrast till vad Ihlström (2004) säger när det gäller arbetet mot nättidningar;

"The conceptual structure and presentation elements remain relatively fixed, while news stories in the form of articles "float" through the site. Whereas print news media operates with a discrete cycle of 24 hours, web news sites are operating on a continuous basis. News is reported **as it**

occurs, the key constraint being the speed and efficiency required putting a story online.” (Ihlström, 2004, s66)

Här ser man istället en arbetsform för journalisten där formgivningen redan är färdig, och arbetet handlar mer om att kontinuerligt fylla mallen med information. Den lilla formgivning som återstår är då den omflyttning av nyheter, beroende på nyhetsvärde, på förstasidan som Hedman (2006) nämner i sin uppsats. Ihlström sätter också i citatet här ovan fingret på skillnaden i arbetssätt mellan det journalistiska arbetet mot papperstidning och journalistiskt arbete mot nättidning, något som stöds av Karlsson(2006) och som Sabelström Möller (2005, Figur 5.2) pekar mycket tydligt på när hon visar hur uppdateringen av nättidningen egentligen endast bryts under en kort period av dygnet.

I sin avhandling listade Kärreman (1996) ett antal olika yrken som stod att finna på en nyhetsredaktion. Däribland fann han att yrket grafiker försvunnit som enskilt yrke genom datoriseringen, eftersom det arbetet fallit över på redigerarna när deras verktyg plötsligt var kapabla att hantera även de delar som tidigare var grafikernas område. Detta kan ses i relation till Sabelström Möllers (2001) multimediajournalist, som för all del inte konkurrerat ut något annat yrke, men som ändå breddat sin kompetens och sitt arbetsområde så att det överlappar andra yrkesområden inom tidningen.

Allt som allt verkar det vara tydligt att den ökande användningen av nättidningar, ur journalistisk synpunkt, har lett till ett skifte i nyhetspublicering och journalistiskt arbetssätt, samt att en förändring i behovet av teknologiska hjälpmedel för nyhetsproduktion därmed uppstått.

3. Metod

När man vill undersöka hur det praktiska arbetet går till på en arbetsplats måste ett beslut tas angående vilken typ av undersökning som behöver genomföras. Bland annat behöver man avgöra om det område som ska undersökas lämpar sig bäst för kvantitativa eller kvalitativa studier. Kvantitativa metoder, där empirin består av att samla in och analysera stora mängder mätbara data, kan vara nog så användbart inom vissa områden. Vi anser dock att det i vårt fall, där vi försöker utreda det praktiska dagliga arbetets mysterier och de involverade människornas känslor och åsikter kring arbetet, skulle vara ett alltför klumpigt verktyg eftersom dessa ”mjuka” aspekter lämpar sig dåligt för statistisk analys. Inom de kvantitativa studierna är det bland annat vanligt att det genomförs någon typ av enkätundersökning, vilket gör att det krävs en god grundkännedom om det område som skall undersökas för att kunna ställa rätt frågor. När vi påbörjade denna studie hade vi inte denna djupa förkunskap om journalisternas praktiska arbete, utan vi hade för avsikt att lära genom att observera, vilket per automatik diskvalificerar de flesta av de kvantitativa metoderna. Därmed var det för vår del inte speciellt svårt att bestämma oss för att genomföra en kvalitativ studie.

Även inom den kvalitativa forskningen finns det också ett antal val som behöver göras. Bland annat vilket vetenskapligt synsätt som lämpar sig bäst, vilka metoder som skall användas för insamling av empiriskt material med mera. I detta kapitel går vi igenom ett antal av de vetenskapliga synsätt och metoder vi sett som alternativ, vilka vi har använt oss av, och varför vi valt just dem. Vi diskuterar också hur det går att undvika eventuella fallgropar som kan uppstå, och några brister och styrkor hos insamlingen av vårt empiriska material.

3.1 Vetenskapligt förhållningssätt

Kvalitativ forskning kan bedrivas på många olika sätt, och vi vill här ge en kort genomgång av några av de vetenskapliga förhållningssätt som är vanliga inom denna typ av forskning, samt hur vi resonerat kring våra val.

Positivism, som har sitt ursprung i den naturvetenskapliga traditionen, kännetecknas bland annat av att forskaren håller sig ”avskild” från världen som skall studeras, och försöker hålla sig så objektiv och värderingsfri som möjligt. Ett deduktivt forskningssätt, där man först formulerar en hypotes och sedan genom empirisk prövning testar denna är vanlig. Positivistisk forskning innebär ofta stora undersökningsunderlag, där en grundläggande tanke är att resultaten skall vara upprepbara. Positivismen har dock fått mycket kritik, bland annat för att det i allmänhet är svårt att separera teori från verklighet, vilket är en av grundstenarna för att kunna bedriva positivistisk forskning (Patel & Davidson, 2003).

Ett *konstruktivistiskt* synsätt innebär att forskaren ser sig som en del av den undersökta världen, och helt objektiv forskning är därför inte möjlig. Man kan här skilja mellan *individuell konstruktivism* och *social konstruktivism*. Inom individuell konstruktivism antas det att individen strävar efter att finna ett samband mellan de olika ”kunskaper” den har. De konstruktioner som inte passar in bland de andra räknas som falska och avvisas. Social konstruktivism å sin sida räknar konsensus mellan olika människors kunskap som viktigast. Det är med andra ord gruppens syn på vad som är sant eller falskt som bestämmer vad som skall räknas som verklighet (källa: Principa Cybernetica Web, 1999).

Hermeneutik, tolkningslära, ses ofta som positivismens motsats. En hermeneutiker försöker förstå omvärlden genom att tolka hur människor talar, skriver och handlar. Forskningsobjektet studeras utifrån forskarens egen förförståelse, tankar och känslor vilka ses som verktyg för att förstå forskningsobjektets verklighet. Det finns sällan något bestämt start och slut i en hermeneutisk

studie, snarare är det en iterativ process med text, tolkning, förståelse, ny text och så vidare. Detta brukar kallas *den hermeneutiska spiralen* (Patel & Davidson, 2003).

Det finns ett antal förhållningssätt som faller inom kategorin *empirinära forskningsansatser*. Bland dessa kan nämnas Grounded Theory, fenomenografi och etnometodologi (Patel & Davidson, 2003). Dessa är exempel på så kallad *induktiva* ansatser. Detta innebär att man inte ska bevisa en redan färdig teori som sann eller falsk, utan det är observationer och analyser av fenomen som kan leda fram till hypoteser och eventuellt nya teorier. Detta gör det också fullt möjligt att byta fokus för studien under processen, om detta skulle visa sig nödvändigt.

Grounded Theory (på svenska ofta kallat grundad teori eller lokal teori) bygger på att man, istället för att från början fästa sig vid en befintlig teori, försöker generera en lokal teori som är relevant för den del av världen man väljer att studera. Forskaren börjar med att förutsättningslöst samla in empiriskt material, och skapandet av teorier sker parallellt med insamlingen av data. Det insamlade materialet kategoriseras, och genom att gå igenom det empiriska materialet upprepade gånger kommer forskaren att hitta nya samband mellan kategorierna, vilket ger upphov till nya lokala teorier. Forskningsfrågan lämnas tämligen öppen, och den kan mycket väl ändras under studiens gång (Patel & Davidson, 2003).

En *fenomenografisk* studie går rent praktiskt till väga på liknande sätt som vid arbete med Grounded Theory. Skillnaden består i att man här är mer intresserad av människors uppfattningar kring fenomen i omvärlden (Patel & Davidson, 2003).

En tredje empirinära forskningsansats, som vi även använder som grund i vår studie, är *etnometodologisk* ansats. Denna forskningsansats används ofta till att undersöka människors vardagskunskaper och livsstilar, och ett kännetecknande drag är att den etnometodologiske forskaren genomför sina studier i den aktuella miljön, för att med sina egna sinnen kunna uppleva hur den aktuella arbetsmiljön fungerar. En forskningsansats av detta slag innebär att forskaren lägger stort fokus på att samla in så stor mängd trovärdig information som möjligt genom att observera den aktuella miljön på plats. Det finns inom forskarvärlden olika åsikter om vilken vikt som ska läggas vid övriga insamlingsmetoder, som till exempel intervjuer. Silverman (2001, 2005) anser att man inom etnometodologi enbart bör samla in data med hjälp av observationer (deltagande såväl som icke deltagande), medan Patel och Davidson (2003) lägger större vikt vid intervjuernas betydelse. Den insamlade information används sedan, tillsammans med forskarens egna erfarenheter och kunskaper, till att söka djupare förståelse för hur den aktuella kulturen eller arbetsplatsen fungerar. Etnometodologisk forskning syftar dock inte till att skapa några absoluta sanningar eller teorier om det studerade, eftersom kulturer tenderar att förändras och utvecklas (Patel & Davidson, 2003, Silverman, 2001, 2005).

Ett positivistiskt angreppssätt är för denna typ av studier inget användbart alternativ, då vi inte haft för avsikt att utföra den hypotesprövning som positivismen vanligtvis utgår ifrån, och dessutom, som vi nämner ovan, anser vi att en ansats som i huvudsak kretsar kring statistik lämpar sig illa för vårt undersökningsområde.

Både konstruktivism och hermeneutik är enligt oss lite för esoteriska för att vara användbara inom vårt problemområde. Social konstruktivism hade varit användbart om vi främst velat studera hur synen på kunskap och hur den kommer till på en tidningsredaktion, däremot är det svårt att passa in konstruktivism vid studier av praktiska arbetsmetoder. På liknande sätt faller hermeneutiken utanför ramen av vårt arbete, då den främst riktar sig till studier av språkliga fenomen.

Empirinära forskningsansatser är då mycket mer intressanta eftersom de bygger på att man *in situ* studerar en organisation, grupp eller kultur. Eftersom vi inte intresserat oss för att skapa några nya teorier under studiens gång passar dock inte Grounded Theory-ansatsen särskilt väl, och att undersöka uppfattningar och värderingar, som fenomenografin bygger på, är visserligen intressant

även för oss men har fortfarande för lite bäring på det praktiska arbete vi vill studera.

Av dessa vetenskapliga förhållningssätt har vi därmed bedömt att den etnometodologiska ansatsen, enligt Patel och Davidsons (2003) tolkning, med relativt stort fokus på intervjuer som insamlingsmetod, är den som är lämpligast att använda för det problemområde vi vill undersöka och det är också den forskningsansatsen vi använder oss av under arbetet med denna studie. Vi anser att den är synnerligen lämplig för oss eftersom vi velat undersöka journalisternas vardagliga praktiska arbete utan att ha ambitionen att skapa några nya teoretiska modeller under processen.

3.2 Etnografi

Etnografi är en vetenskaplig metod, med en i allmänhet kvalitativ inriktning, en inriktning som sätter människor snarare än objekt i centrum (Backman, 1998), som utvecklats ut antropologiska studier. Etnografi som metod började användas under 1800-talet, om än inte under namnet etnografi, för att studera bland annat det vardagliga sociala livet bland naturfolk (Silverman, 2001) och bondesamhällen (Kaijser & Öhlander, 1999). På grund av framgångarna med dessa socialantropologiska studier började forskare applicera liknande metoder inom forskning om subkulturer och organisationer, där avsikten var att studera de sociala interaktionerna mellan medlemmarna. Grundidén med etnografisk forskning är att, för att verkligen förstå en grupp människor, en social företeelse och så vidare, måste man studera dem ”i sitt rätta element”. Denna typ av studier kännetecknas av omfattande, ofta deltagande, observationer av en grupp människor inom ett specifikt område, gärna kombinerat med intervjuer av djuplodande slag (Silverman, 2001).

På senare år har etnografi som forskningsmetod vunnit mark inom andra områden än de rent sociologiska, bland annat inom informatik, där det med framgång har använts vid systemutveckling (Hughes et al. (1994), Ljungberg (1997)). Enligt Hughes et al. (1994) är det två trender som motiverar användandet av etnografi inom systemutveckling:

- Många projekt misslyckas på grund av att metoderna för analys och framtagande av kravspecifikation, med mera, inte tar hänsyn till de sociala aspekterna av arbetet.
- Ett ökande medvetande om att ny teknik ställer krav på nya metoder för att analysera de sociala aspekterna av kollaborativt arbete.

Även om dessa forskare främst visar etnografi som verktyg vid rena systemutvecklingsprojekt, kan man argumentera för etnografi som metod även när det gäller forskning inom andra områden som rör användande av datorer. Detta gäller även modernt journalistiskt arbete, som speciellt sedan införandet av nättidningar fått ett stort inslag av modern teknik. Journalistens yrkesutövande präglas också av ett stort mått av social interaktion vilket gör etnografi speciellt lämplig som forskningsmetod.

3.3 Hur undersökningen genomfördes

Som vi nämner ovan kommer vi under den här studien att använda oss av ett i huvudsak etnometodologiskt synsätt. Denna ansats stämmer mycket väl in på vad vår avsikt med rapporten är, att *in situ* undersöka hur journalister arbetar och hur man kan underlätta deras arbete, utan att nödvändigtvis skapa några nya teorier i processen. I detta avsnitt presenterar vi hur urvalet av personer till våra intervjuer och observationer gått till, några aspekter av metod- och observationsteknik, samt hur vi gått till väga med dessa. Vi visar också några reflektioner kring våra metodval och vad de haft för konsekvenser för det insamlade empirimaterialet.

3.3.1 Urval

Vi hade relativt begränsade möjlighet att påverka urvalet av de journalister vi fick tala med. Den inledande kontakten med Göteborgs-Posten sköttes med en person som fungerade som "gatekeeper". Denne kontaktade i sin tur ett antal reportrar och fotografer genom att skicka runt ett formulär där den som kunde tänka sig att ställa upp på vår studie fick skriva upp sitt namn. När vår kontaktperson hade fått ihop åtta namn skickade han dem till oss, varefter vi fick sköta kontakten med dessa på egen hand. Fördelningen bland de personer vi fick kontakt med blev sex reportrar och två fotografer. Av reportrarna arbetade tre på Nöjesredaktionen, en på Sportredaktionen och två på Ekonomi-Politikredaktionen. Samtliga av reportrarna och fotograferna jobbade dagtid när vi observerade dem.

3.3.2 Intervjuer

Beroende på vilken typ av studie man genomför, finns ett antal olika intervjustilar som kan vara mer eller mindre lämpliga. Bland dessa kan nämnas fasta, öppna och semistrukturerade intervjuer (Silverman, 2001).

Fasta intervjuer har gemensamma drag med enkätundersökningar. Här utgår man från ett fast frågeformulär, ofta som flervalfrågor eller "ja/nej"-frågor. Denna intervjumetod är lämplig om man har ett stort antal intervjuer, och om man ska genomföra statistiska beräkningar. Den är dock mindre användbar om målet är att kartlägga attityder, eller om forskaren inledningsvis har liten kännedom om området.

Öppna och semistrukturerade intervjuer faller båda inom kategorin samtalsintervjuer (Esaiasson et al (2004)). Båda dessa varianter är bra val om forskaren har liten eller ingen kännedom om området som ska undersökas, eller om avsikten är att utveckla begrepp. Öppna, ostrukturerade, intervjuer är lämpliga om man har ett område man är intresserad av, men inte vill låsa sig vid i förväg skrivna frågor. Det är här i stor utsträckning den intervjuade som styr vilken riktning intervjun tar, och forskarens roll är att ställa lämpliga följdfrågor.

Om man har helt öppna intervjuer finns dock risken att man tappar fokus, och intervjun glider bort från ämnet. För att undvika att intervjun glider in på "fel" frågor är en metod att i stället använda semistrukturerade intervjuer. Här bestämmer forskaren på förhand ett antal ämnen som han vill undersöka, och skrivit ner en "mall" eller intervjuguide. Denna kompletteras under intervjuens gång med följdfrågor, beroende på vilka svar som erhålls från de grundläggande frågorna.

Eftersom vi var intresserade av de intervjuades uppfattningar och åsikter ville vi inte låsa oss vid en samling fasta frågor, som kunde gjort intervjuerna onödigt stela. Det fanns dock ett antal hållpunkter vi ville studera närmare, vilket vi hade kunnat missa om vi använt oss av helt ostrukturerade intervjuer. Istället genomförde vi semistrukturerade intervjuer, där vi hade ett ramverk av frågor som vi använde som stomme under intervjuerna. Detta gjorde det lättare att belysa ett antal, för oss intressanta, områden och samtidigt låta intervjuerna behålla en något "samtalslik" karaktär.

De intervjuer som hölls med journalisterna spelades in med hjälp av mp3-spelare med inspelningsfunktion, varefter vi transkriberade dem till text. För att inte förlora några detaljer eller nyanser skrevs intervjuerna ner i den talspråksform de spelades in. För att öka läsbarheten i uppsatsen har vi formulerat om de använda citaten något och "snyggat till" dem vad gäller grammatik. Vi har dock ansträngt oss till vårt yttersta för att behålla andemeningen i citaten.

Utöver de åtta egentliga intervjuerna vi höll med reportrar och fotografer, har det även förekommit ett antal informella samtal med personal på Göteborgs-Posten när vi besökt redaktionerna. Även om dessa samtal inte kommer fram i denna studie i form av citat eller liknande, så har de ändå bidragit

till att öka vår förståelse för hur arbetet på en tidningsredaktion går till.

3.3.3 Observationer

Observationer kan enligt Easterby-Smith, Thorpe och Lowe (2002) genomföras med den observerande i rollen som ”Fullständig observatör”, ”Delvis deltagande” eller ”Fullständigt deltagande”.

”Fullständig observatör” definieras som den klassiska ”Flugan på väggen”. De som observeras vet inte om att de är observerade och träffar aldrig observatören vilket gör att forskaren kan hålla sig helt opartisk i sina observationer (Easterby-Smith, Thorpe & Lowe, 2002). De rent praktiska problemen med denna roll är att det är i det närmaste omöjligt att uppnå denna form av ”hemlighet” utanför en kontrollerad labb-miljö. När man vill observera arbete i en befintlig organisation, som i vårt fall; en dagstidning, är det i princip otänkbart.

”Delvis deltagande” eller ”Interrupted Involvement” definieras som en observatör som gör kortare inbrott som observatör i verksamheten. I det här fallet är observatören alltså inte inblandad i den dagliga verksamheten. Själva undersökningen baserar sig i allmänhet på både observationer och intervjuer. (Easterby-Smith, Thorpe & Lowe, 2002)

”Fullständigt deltagande” definieras som att forskaren blir en deltagande del i verksamheten. Till exempel som anställd i ett företag. Man har i denna roll ingen distans till den verksamhet man observerar utan är i praktiken en del av den, och tar en aktiv roll i dess dagliga rutiner. Fördelen med denna form är att det finns möjlighet att upptäcka relationer och fenomen som är svåra att upptäcka utifrån, men som är självklara för alla inom ”sfären”. Nackdelen är att forskaren förlorar sin opartiskhet och åtminstone delar av sin objektivitet. Det kan vara svårt att skilja sina åsikter från sina observationer. (Easterby-Smith, Thorpe & Lowe, 2002)

Vi har valt att gå in i studien som ”Delvis deltagande”. De människor som vi observerat har varit medvetna om att de är observerade och vad syftet med observationen var, vilket åtminstone Ruane (2006) ställer upp som ett etiskt krav. Vi förklarade vad vi skulle observera och vad resultatet av de observationerna skulle användas till. Vi har dock helt hållit oss ifrån att aktivt delta i det arbete de observerade utfört.

De journalister som observerats är samma journalister som tidigare intervjuats, där vi inte varit en deltagande part, utan så långt det varit praktiskt möjligt endast varit på plats i rollen som observatörer. Då en tidningsredaktion till sin natur inte inbjuder till observation på avstånd så har vi istället uppehållit oss i den observerades närhet, och har, vid tillfälle, ställt fördjupande frågor när något förbryllat oss. På grund av praktiska omständigheter har vi endast haft möjlighet att följa fyra av våra åtta informanter, men vi har ändå fått en god överblick av hur arbetet kan se ut på olika avdelningar genom att tillbringa tid på var och en av de fyra redaktionerna som våra informanter arbetar på.

3.4 Självkritik

Under denna rubrik vill vi diskutera några av de eventuella bristerna och styrkorna kring urvalet av informanter och metoderna för insamlings av vårt empiriska material.

3.4.1 Urval

Vi hade, som vi tidigare nämnt, ett begränsat inflytande vad gäller urvalet av de personer som vi kunde använda som informanter under vår studie. Urvalet skedde på frivillig basis med hjälp av vår ursprungliga kontaktperson på Göteborgs-Posten. Vi hade uttryckt önskemål om att få så stor bredd på våra informanter, och hade helst sett att samtliga redaktioner fanns representerade i urvalsgruppen, något som tyvärr inte lyckades helt och hållet. Bland annat finns varken Allmänna Redaktionen eller Webbredaktionen representerade, och det finns en viss övervikt av reportrar på Nöjesredaktionen bland våra informanter. Trots detta tror vi ändå att vi fått ett tillräckligt brett urval, eftersom flera av de personer vi fått tillgång till tidigare hade arbetat på de redaktioner som ”saknas”, och därmed kunde ge oss upplysningar om hur man arbetar på dessa.

3.4.2 Intervjuer

När vi genomförde huvuddelen av intervjuerna var fortfarande huvudmålet med studien att utreda journalisternas användning av mobil informationsteknologi, så därför blev också en stor del av intervjufrågorna vinklade mot detta område. Detta innebär att vissa delar av vårt intervjumaterial hamnade utanför fokus när vi bytte inriktning på studien, och därmed inte har kunnat användas i så stor utsträckning som var önskvärt. Vi anser dock att detta inte har utgjort något särskilt stort problem när vi skiftade fokus eftersom vi redan innan tittade på hur journalisterna jobbade mot flera kanaler, även om det främst var ur ett mobilt perspektiv, och därmed kunde samla in en tillräckligt stor mängd material.

3.4.3 Observationer

När vi skulle genomföra våra observationer var det vår förhoppning att vi skulle få göra detta under dagar som var så representativa som möjligt för de reportrar och fotografer det gällde. Det är dock svårt, om inte omöjligt, att med journalist kunna boka en tid i förväg och vara helt förvissad om att den dag man genomför observationen är helt representativ för journalisten i fråga. En journals yrke är ju till sin natur extremt händelsestyrt och det går inte att sia om vad som kommer hända den aktuella dagen eller vad det får för konsekvenser för den observerade personens arbetsdag.

Vi har dock, så långt det varit möjligt, försökt skapa spridning i våra observationer genom att utföra våra observationer i skilda situationer. Dessa har dels genomförts på bildredaktionen då vi observerade en fotografs arbete, dels på tre vanliga redaktioner, varav två observationer var av traditionellt journalistiskt arbete och en var av en webbansvarigs arbete.

3.4.4 Analys

I alla vetenskapliga undersökningar finns det fallgröpar av olika sorter. Data som inte stämmer, data som misstolkas, med mera. Det finns flera olika metoder för att undvika den här formen av fallgröpar. En sådan metod är återkoppling och en annan är att nyttja sig av flera olika datainsamlingsmetoder.

Vi har haft viss återkoppling, dvs verifiering av våra data, genom att vi frågat personal på Göteborgs-Posten så fort något känts oklart, men vi har inte genomfört någon systematiserad

återkoppling där vi låtit de personer vi träffat läsa igenom hela eller delar av vårt arbete. Detta framförallt eftersom det inte var försvarbart att kräva så mycket av deras tid.

Vårt syfte med uppsatsen är som sagt att utreda hur journalistiskt arbete på en tidning med flerkanalpublicering kan underlättas med modern informationsteknologi. För att kunna utreda detta på ett bra sätt har vi valt att utföra studien på individnivå. Vi ville dels se hur journalisterna uppfattar sin egen situation, och även få en överblick över hur de faktiskt genomför sitt arbete rent praktiskt.

I vår undersökning har vi använt oss av både intervjuer och observationer. Eftersom dessa metoder i viss mån står i kontrast till varandra, genom att intervjuer ger en bild av hur den intervjuade uppfattar sin verklighet kontra hur den observerande uppfattar den observerades verklighet, så kan man säga att vi, genom att använda flera datainsamlingsmetoder, tar bort en del av risken för att bias hos informanterna såväl som hos oss som utför studien påverkar resultatet negativt. Vi behöver helt enkelt inte förlita oss på en enda sorts data, utan får både en uppfattning inifrån verksamheten genom intervjuerna och vår egen något mer opartiska uppfattning genom observationerna.

Enligt Silverman (2005) är det svårt, kanske till och med omöjligt, att någonsin kunna se "hela bilden", oavsett hur många forskaren pratar med och/eller observerar. Han säger att om man oroar sig för mycket över att inte få någon komplett bild av hur världen ser ut, så finns det stor risk att arbetet stannar upp under tiden man försöker samla in all tillgänglig fakta. Detta går dock lätt att komma runt, genom att vara medveten om problematiken, och att "nöja sig" med att försöka lösa mindre delproblem tills man eventuellt behöver gå vidare.

4. Resultat

Som vi nämner i vårt inledningskapitel hade vi från början tänkt att fokusera vår uppsats på journalisternas mobila arbete, och hur man med modern IT skulle kunna stödja detta. Det intervjuunderlag som vi använt oss av är med andra ord tämligen starkt vinklat mot mobilt journalistarbete. Under våra intervjuer kom det dock fram att även om journalisterna på Göteborgs-Posten visst jobbade ute i fält en hel del, så tillbringas ändå den klart största delen av tiden inne på redaktionerna. Det resande som det ändå är fråga om gäller mest sådana reportageresor som vi skulle haft svårt att få följa med på för att studera. Därför valde vi att byta fokus på rapporten för att i stället studera arbetet mot webbtidningen.

I detta kapitel går vi igenom vad vi funnit under våra intervjuer och observationer när det gäller hur det "traditionella" journalistiska arbetet går till, hur arbetet med webbtidningen ser ut och vilka verktyg och hjälpmedel som idag används för dessa.

4.1 Traditionellt journalistarbete

Det traditionella journalistiska arbetet med dagstidningar är något som går långt tillbaka i tiden. Redan år 1624 började Sveriges första tidning, *Hermes Gothicus*, utges i Strängnäs av biskop Laurentius Paulinus Gotus. Denna, samt *Ordinari Post Tijdender*, sedermera Post- och Inrikes Tidningar, från 1645 (på initiativ av Drottning Kristina och Axel Oxenstierna) räknas som grunden till den svenska pressens historia. År 1766 fick Sverige sin första tryckfrihetsförordning, vilket gör Sverige till första land i världen med en lagstadgad tryckfrihet.

Den *moderna* svenska pressen brukar räknas från år 1830. Detta år utgavs Aftonbladet för första gången av Lars Johan Hierta, och i dess spår kom ett flertal tidningar av vilka flera fortfarande utges. Bland andra bildades den moderna Göteborgs-Posten år 1858 (Göteborgs-Posten hade tidigare kommit ut åren 1813-1822, men lades ner under ett antal år (källa GP.se)).

Tidningarnas upplagor och omfång ökade markant under första hälften av 1900-talet genom bättre tryckpressar och ett ökat intresse för annonsering. Göteborgs-Posten blev 1933 Göteborgs mest spridda tidning med en upplaga på ca 50000 exemplar. Andra halvan av 1900-talet präglades av en allt större professionalisering av journalistyrket, och av en enorm teknikutveckling. För Göteborgs-Postens del ledde detta bland annat till att tidningen lanserades på internet 1995.

Intressant att notera är att Post- och Inrikes Tidningar, efter över 350 år som papperstidning, den 1:a januari 2007 gick över till att endast finnas tillgänglig på internet. Detta om något visar på att nättidningen är något som blivit allt viktigare.

När vi talar om traditionellt journalistarbete, så avser vi det arbete som riktar sig mot papperstidningen. Dock är detta arbete inte nödvändigtvis skilt från det arbete som utförs mot webben. Tvärtom så är det ofta samma arbete som leder till både pappret och webben.

Under denna rubrik inriktar vi oss dock endast på de metoder som riktar sig mot pappret, oavsett om de också används för produktion till webben.

Den praktiska vardagen för en journalist ligger ganska långt från det vi är vana vid ifrån filmernas värld. Ingen skriker "Stoppa pressarna!" och väldigt sällan är det en sådan febril aktivitet på redaktionerna som Hollywood, eller för den delen Trollywood, vill få oss att tro. Under vår studie på Göteborgs-Posten fann vi att journalistens arbete i hög utsträckning rörde sig inom redaktionens väggar, och att det förvisso var flexibelt, men ändå innehöll ett gott mått av rutin.

I det här avsnittet kommer vi nu först att kort gå igenom en "typisk" arbetsdag för en reporter, och därefter gå igenom speciellt intressanta delar (4.1.1 & 4.1.2) av den för att sedan gå igenom den

verktygslåda som brukas under en arbetsdag (4.1.3 och framåt).

En "vanlig" arbetsdag för en dagtidsarbetande journalist brukar börja med att han eller hon kollar sin e-post och eventuellt surfar på några intressanta webbsidor, till exempel konkurrenttidningarnas eller de stora nyhetsbyråernas hemsidor, för att få idéer om intressanta artiklar att skriva. Klockan halv tio är det sedan dags för ett redaktionellt morgonmöte där de bland annat går igenom föregående dags tidning, och arbetsfördelning för dagens tidning. Efter mötet börjar de samla ihop material för den eller de artiklar som de fått på sitt bord, vilket ofta innebär faktakollar i artikelarkiv, telefonintervjuer, en stor mängd surfning på intressanta webbplatser, läsning av nyhetsbrev och pressreleaser med mera. Arbetet med att leta information och skriva ihop artiklarna fortsätter sedan under dagen, och reportern skickar in ("lägger upp") de färdiga artiklarna allt eftersom de blir klara. Detta görs genom att den färdigskrivna artikelfilen placeras i en särskild mapp i textredigeringsprogrammets trädstruktur. Vilken mapp den läggs i beror på vilken avdelning reportern jobbar på. Textredigeringen och själva sorteringen för tidningen ligger alltså integrerat i ett enda program.

4.1.1 Morgonmöte

Varje redaktion har ett morgonmöte mellan klockan halv tio och tio. Under detta möte bestäms vad som ska behandlas under dagen. Mötet inleds med lite generella personalfrågor, om någon är sjuk, ledig eller på tjänsteresa och så vidare. Sedan diskuterar man gårdagens tidning och de artiklar som redaktionens personal har skrivit. Man ser efter om färg och form har passat ihop med övrigt material i tidningen, och om innehållet i artiklarna har varit vettigt, om infallsvinklarna varit "rätt", om man borde lagt mer krut på något annat i stället, med mera. Därefter går man vidare till dagens tidning, med samma diskussion kring den. Sedan ser man efter om det är någon artikel man bör gå vidare med i morgondagens tidning, om någon nyhet är nog intressant att man ska göra en artikelserie av den. Redaktionschefen kommer med förslag på intressanta artiklar, och de enskilda reporterna har då möjlighet att lägga fram sina egna artikelidéer. Dessa idéer diskuteras då, och om det inte blir några invändningar (redaktionschefen har dock sista ordet) så kan reportern gå vidare med idén. Man går igenom arbetsfördelningen bland reporterna och ser till att ingen har för mycket eller för lite att göra, om någon är överhopad med arbete får någon med mindre att göra ta över en artikel. Artikelidéerna och arbetsfördelningen antecknas av desken.

På måndagar har man också ett stormöte hos nyhetschefen på tidningen, där man på liknande sätt går igenom den gångna helgens tidning, men på ett mer generellt plan. Det var alltså inte fråga om någon arbetsfördelning under stormötet, utan bara en genomgång av vad som varit bra eller mindre bra med tidningen, och vad som kan göras för att förbättra det som var mindre bra.

4.1.2 Den traditionella artikelprocessen

Följande illustration ger en, tämligen förenklad, bild av hur arbetet med att skriva en artikel går till:

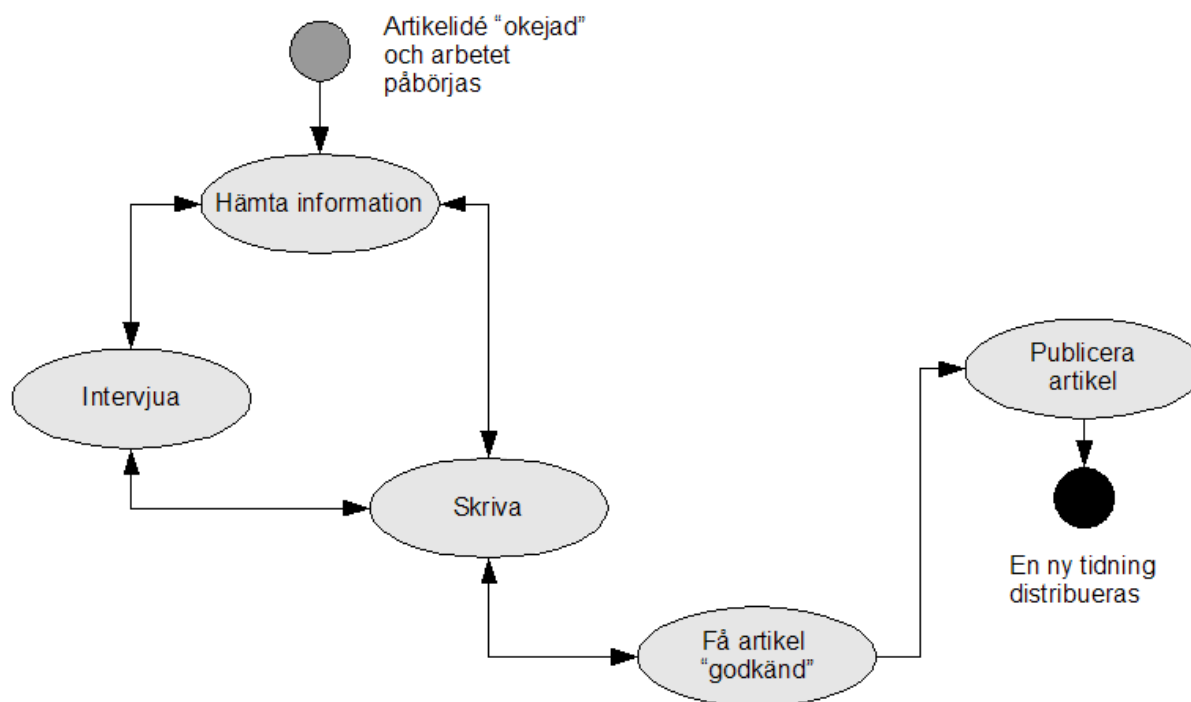

Illustration 3: Schema över arbetet med en artikel för papperstidningen. Egen konstruktion.

Här följer en kort förklaring av illustrationen ovan:

Med ”hämta information” avses besökande av relevanta hemsidor, läsande av nyhetsbrev och insända tips, kortare telefonsamtal, presskonferenser och sökande i det egna arkivet.

Med ”intervjua” avses längre, målmedvetna samtal i person eller över telefon. Alltså inte korta snabba telefonsamtal där man bara ställer någon enstaka fråga.

Att få artikeln ”godkänd” avser i första hand att redaktören har sett över artikeln innan den publiceras.

Artikeln blir färdig för publicering genom att den placeras i rätt mapp i Content Management System (CMS)-applikationen Doris32.

4.1.3 Papper och penna.

Föga överraskande fann vi att papper och penna fortfarande är det föredragna mediet av många journalister i många situationer. Till och med de som räknar sig som ”teknikvänliga” kan i många fall föredra papper och penna framför andra medier. Genomgående är att man gärna kombinerar användandet av någon form av inspelning med antecknande, med papper och penna, under intervjusituationer. Under telefonsamtal är också papper och penna det genomgående anteckningsmediet. Naturligtvis har detta att göra med att det är klumpigt att skriva på ett tangentbord samtidigt som man håller i en telefonlur. Dock fann vi ändå ett exempel på en reporter

som övat upp denna färdighet, och med jämna mellanrum skrev in anteckningar på datorn under pågående telefonsamtal.

När vi ställde frågan ”Vad använder du för att anteckna under en intervju? Är det papper och penna som gäller, eller använder du bandare också?” visade det sig att det varierar beroende på intervjusituation:

”-Det går i vågor. Ibland så kommer jag på att bandspelare är det bästa som finns för då har jag alla citat sparade. Om jag dessutom har lyckats förbereda mig väl och ställer snabba, konkreta frågor och får bra svar tidigt så är man kvitt den där bandinspelningen ganska snabbt. För jag är sån att då sitter jag och lyssnar igenom den ordentligt sen efteråt, och då lyssnar jag igenom hela. Det är inte så att jag hoppar över nånting. Men det är tidskrävande, oavsett hur bra man är på pausknappen o.s.v. Så jag är fortfarande inne på att anteckna och att det egna minnet är bättre än att använda bandspelare, men det är lite beroende på vilka situationer det är. Är det efter någon svensk match så är det definitivt blocket som gäller. Om jag träffar någon exklusivt, någon person som pratar på ”utrikiska”, så vill jag gärna ha bandspelare, av flera skäl.”

- Reporter på Sportredaktionen

Allt som allt så står det ganska klart att papper och penna i många fall står sig i konkurrensen med modernare hjälpmedel, även om vi inte nödvändigtvis funnit någon direkt negativ inställning mot ny teknik. Det rör sig helt enkelt om att papper och penna trots allt upplevs som det smidigaste verktyget i många situationer, och att det är det verktyget som man är mest van vid att använda.

4.1.4 Bandspelare

Vi blev något förvånade att finna att analoga bandspelare fortfarande var det inspelningsverktyg som mestadels nyttjades av reporterna. Tydligt är det dessa analoga modeller som tillhandahålls av tidningen. Dock fann vi också exempel på reportrar som valt bort den analoga teknologin för en digital motsvarighet. Vi hittade till och med ett fall där en reporter uppgav att han ibland använde en samtalsinspelningsfunktion på sin mobiltelefon för att spela in intressanta samtal. Samma reporter nyttjade också ett program på sin dator för att spela in samtal över den fasta telefonlinjen. Detta program var inget som hörde till ”standardutrustningen” för journalisterna på Göteborgs-Posten, utan något han skaffat på eget bevåg, men vi har frågat IT-avdelningen och fått reda på att programmet visserligen inte ingår i en standardinstallation på reporternas datorer, men går att få om en journalist ber om det.

Flera journalister har också angett att de för all del använder bandspelare eller dylikt ofta, men att de ser det antecknade som minst lika viktigt, och i vissa fall bättre. En reporter uttryckte det som att eftersom man har ett begränsat textutrymme (i papperstidningen) så hjälper det om man bara har anteckningar på papper, eftersom dessa med nödvändighet är mer kortfattade än en inspelad intervju. Dessutom har en journalist inte den tid som krävs för att lyssna igenom en inspelad intervju särskilt noga, utan den finns ofta där mer som en försäkring mot att intervjuade personer senare kommer och säger sig blivit felciterade. Det gör det också lättare för journalisten att gå tillbaks och få exakta citat istället för att av misstag felcitera på grund av att denne kommer ihåg fel.

“I vissa intervjusituationer så skulle jag vilja ha något annat. Det finns såna här gamla bandare som redaktionen har, men eftersom detta bara är ett vikariat, så har jag inte engagerat mig så mycket. Jag har tyckt det funkar bra men, i nästa steg ska jag köpa en sån där liten mikrofon och så ska jag köra den varianten med en iPod eller en MiniDisc.

Ibland, framförallt i intervju-situationer där man ska intervju flera stycken samtidigt. Till exempel när jag intervjuade en norsk tjejgrupp, så jag intervjuade tre personer på en gång. Och då när alla sitter och pratar... för det första så måste man ju på tre sekunder lära sig vem som är vem. Så man

kan sätta en initial framför (i anteckningarna, transkribs anm) så man ser att nu säger den det och så "dutuutu" så tänker man nu skulle jag haft något... något digitalt här men ja..."

-Reporter på Nöjesredaktionen

Vissa journalister sade sig gärna vilja använda inspelningsutrustning av något slag, men var inte nöjda med de analoga bandspelare som redaktionen tillhandahöll eftersom dessa inte gav någon möjlighet att snabbt hoppa mellan olika delar av intervjun, och eftersom det var utrymmeskrävande att lagra kassettband.

4.1.5 Dator och internet

Datorerna utgör, inte oväntat, ett viktigt verktyg för såväl reportrar som fotografer. På Göteborgs-Posten hade man anammat en mobil inriktning när det gällde datorerna. Samtliga av våra intervjuobjekt nyttjade en bärbar dator, tillhandahållen av företaget, som de även använde när de satt vid sin reguljära arbetsplats. Dock kopplade de då upp den på en vanlig skärm, och anslöt ett externt tangentbord och mus.

Ute i fält, t.ex. (för en nöjesreporter) under en konsert, när man så fort som möjligt vill ha upp en recension på webben, samt in till tryckeriet innan deadline, så skrivs ofta artikeln på den bärbara datorn och skickas in via internet till GP-huset. Finns det nätverk tillgängliga används de, annars skickar man med hjälp av mobiltelefonen.

"- Brukar ni stå och skriva under konserten?"

Reporter – Nja, om det är en klubb så kan man ju inte stå och skriva, men om det är en större konsert, på Scandinavium eller så, så sitter man ju oftast på en pressläktare med ett litet bord och Och likadant om man är på Ullevi eller ishallar och så. Då kopplar man ju upp sig där och det gör ju att det går väldigt mycket snabbare, än om man kanske ska ta sig ut hitta någonstans att sitta och skriva på, eller rent av ta sig till ett hotell. Jag har suttit på ganska många konstiga ställen och skrivit recensioner.

– Är det viktigt att konsertrecensionen kommer ut snabbt?

Reporter – Ja det har blivit viktigare och viktigare. Dom ska ju ut på nätet så fort som möjligt och oftast så är det ju rätt halvsena grejor. Vi har tre upplagor och den sista går ju kvart över tolv så att, beroende på då, men man vill ju helst ha det i tidningen dagen efter då. I så många tidningar (tidningsupplagor, transkribs. anm.) som möjligt.

– Hur snart efter en konsert kan du ha något ute på nätet?

Reporter – Om jag sitter och skriver på plats så 10 minuter. Då har jag en stomme som jag skrivit under tiden och sen så kan jag webba ut den själv därifrån. Sen beror det ju på om man behöver ta sig därifrån också, då tillkommer ju transporten också.

– Är det någon skillnad på det du skriver mot webben och det du skriver mot papperstidningen?

Reporter – Nej. Ibland, när det varit något riktigt stort på Ullevi så har vi gjort nån sån där uppdatering på webben efterhand, men det är ju inte det normala, utan det normala är ju att det är samma på webben som i pappret när det gäller en konsertrecension."

-Utdrag ur intervju med reporter på Nöjesredaktionen

Av det här citatet blir det ganska tydligt dels hur beroende reportrarna ändå är av sina datorer, men framförallt hur publiceringen till webben ses som mycket viktigt samt att webb och tidningsproduktionen faktiskt går hand i hand, åtminstone på nöjesredaktionen.

Vi noterade också att en del av kommunikationen mellan reportrar inom huset, i vart fall när det gäller att skicka filer till varandra, genomfördes med e-post.

För en fotograf är datorn fullkomligt oundgänglig. Alla bilder som finns i Göteborgs-Posten är redigerade (notera att vi inte jämför redigering med manipulering) i större eller mindre skala. I allmänhet bara med avseende på ljusstyrka, men ibland även färger (vid t.ex. "blytskada" där färgerna skadats av för mycket ljus), men aldrig manipulering av innehåll. Eftersom samtliga fotografer använder sig av digitala kameror så är datorn något man inte kan klara sig utan. Enligt de fotografer vi har talat med så ser man alltid till att ha en dator tillgänglig om det finns minsta risk att det kommer att behövas. När det gäller webb-jobb så klarar de sig med en PALM-dator och en mobiltelefon, men för papperstidningen, där man dessutom är mer noga med att se till att allt ser så bra ut som möjligt, så behövs en riktig dator. Detta gör att Göteborgs-Postens fotografer utan undantag tar med sig sin laptop om de misstänker att de inte kommer hinna, eller inte kan, återvända till GP-huset innan deadline. Detta gäller naturligtvis alltid när det är jobb utomlands, eller mycket långt bort i Sverige, som ska göras.

Internet utgör en mycket viktig källa för information. Näst telefonen är internet journalistens viktigaste informationsinsamlingsverktyg. Något vi märkt under våra observationer, och som framkommit även under intervjuerna, är att en ganska stor del av en tidning (såväl papperstidning som nättidning) består av nyheter man hämtat från andra tidningars nätupplagor. Det kan röra sig om artiklar som "lyfts" från TT, AFP, Reuters, Dagens Nyheter med flera.

I ett exempel så använde en av reportrarna sig av facket IF-Metalls hemsida som källa för att inhämta nyheter om SAAB i Trollhättan.

"-Jag har inte tagit reda på vem det är, men det finns någon person där som jobbar väldigt journalistiskt. Det här står i dagens GP. Tipset är hämtat härifrån alltså. (letar lite på IF-Metalls hemsida)

Det här är ju ingenting som företaget vill berätta om (syftar på ämnet för en artikel på hemsidan), men dom som arbetar där är ju drabbade, eller berörda av det, och då får ju facket reagera. Så facket har en ren artikel helt enkelt om att dom ska dra ner på takten, och det är ofta väldigt upplysande att kolla in dom här. Jag har till och med lagt upp en ny här, som jag kallar för dagskollar (syftar till en undermapp i Internet Explorers länklista), som jag aldrig kollar varje dag, hehe."

-Reporter på Ekonomi-Politikredaktionen

För att illustrera fenomenet ytterligare kan vi nämna sportjournalisten som letade information på www.svenskfotboll.se och www.damfotboll.se under tiden han skrev på en artikel om serievinnaren i damfotbollen, eller nöjesjournalisten som kollade upp bakgrund på skådespelare och information om framtida filmer på www.imdb.com (InternetMovieDataBase), för att använda som bakgrundsmaterial i en kommande krönika.

I fallet med sportjournalisten ovan var det så att han i hög grad kollade upp bakgrundsfakta om spelare i vinnarlaget innan han ringde upp lagets representant och gjorde en kort intervju. Han hade då hela tiden lagets hemsida uppe, och använde den som en form av referens.

I många fall så sker det ganska lite redigering av det material som hämtas in från andra tidningar, och det är tydligen accepterat så länge man inte försöker påstå att det är ens egen nyhet. "Creddas den som creddas bör" för att citera en av Göteborgs-Posten:s reportrar, som råkat ut för att en konkurrerande tidnings reportrar försökt stjäla hennes nyheter och publicera som sina egna.

Grafiska yrken, till vilka journalister och fotografer hör, har ända sedan deras yrken "datoriserades" i allmänhet använt datorer och programvara från Apple Macintosh. Så har fallet också varit på Göteborgs-Posten under många år, men under senare tid har man på Göteborgs-Posten diskuterat mycket kring huruvida man skulle tjäna på att gå över till en PC/Windowsbaserad datorpark för medarbetarna i stället. Man har nu bestämt sig för att byta plattform, och arbetet med att byta

plattform påbörjades under hösten 2006. När vi fick reda på detta var vi dock så långt inne i vårt projekt, så tyvärr har vi inte haft någon möjlighet att undersöka hur detta byte påverkar arbetet på Göteborgs-Postens redaktioner.

4.1.6 Telefon

Vi noterade ett frekvent användande av telefoner, och samtliga reportrar vi talade med uppgav att telefonen var deras absolut viktigaste verktyg.

”Det där är ju vårt absolut vanligaste arbetsredskap, det är telefonen, telefonen, telefonen. Det är ju det vi jobbar med, oavsett om vi sitter här inne eller ute på stan eller whatever. Det här är Nummer Ett (pekar på en telefon /tr. anm.) För, jag menar, man kan alltid ringa in till redaktionen och rapportera vad som händer.”

-Reporter på Ekonomi-Politikredaktionen

Under en arbetsdag tar telefonsamtal upp en mycket stor del av tiden. Under observationerna har vi sett ett mycket frekvent användande av telefonen som arbetsredskap. Behöver man snabbt få tag på någon person så är det telefonen, snarare än e-post eller dylikt, som är aktuellt. Intervjuer görs ofta över telefon. Man kontrollerar sina fakta med trovärdiga personer över telefon. Man ringer in artiklar om annan teknik av någon anledning inte fungerar när man är ute i fält. Det vill säga, man ringer någon på redaktionen som i sin tur sitter och skriver ner texten som man reciterar. Flera reportrar gav exempel på tillfällena då de extemporerat (ringt in) texter. Ofta har detta skett vid extrema tillfällen, som när en intressant dom avkunnas i hovrätt eller tingsrätt. Reportern står då och läser upp domen för någon på redaktionen i samma sekund som de får pappret i handen. Personen på redaktionen sitter då, i allmänhet, och skickar ut texten direkt på GP.se.

Mycket av den interna kommunikationen i huset sköts också med hjälp av telefonen. Om man behöver kontrollera fakta och dylikt med någon reporter på en annan avdelning är det vanligt att man plockar upp telefonluren och ringer, i stället för att ta trapporna eller hissen.

När man befinner sig ute i fält har mobiltelefonen en avgörande roll som möjlighet att koppla upp sin dator mot internet och skicka in texter den vägen, när det inte finns några fasta linjer eller nätverk tillgängliga.

4.1.7 Kamera

Att fotograferna använder kameror är naturligtvis ingen nyhet, men att det faktiskt var en och annan reporter som höll sig med kamera var mer intressant. I dessa fall rörde det sig ofta om så kallade mobilkameror (även om vissa reportrar höll sig med ”riktiga” kameror), men tydligen utgjorde dessa kamerors förhållandevis låga upplösning inget problem så länge man bara skulle publicera till webben.

”Så den här lilla, som man både kan ringa på och fota med och allting sånt där, jag har tagit flera bilder på vår webb, diverse olika spårvagnsolyckor och annat meck med den här lilla kameran och skickat in, direkt in till webben.”

-Reporter på Ekonomi-Politikredaktionen

Dock användes inte bilder tagna med mobilkamera när det gällde bilder som skulle gå i tryck i papperstidningen eftersom det kräver en bättre upplösning, och man vill dessutom ha sådana bilder redigerade (det vill säga optimerade med avseende på ljus och färg, absolut inte manipulerade vad gäller innehållet) av en fotograf innan de trycks..

Fotograferna har långt mer avancerad utrustning än mobilkameror. De använder digitala systemkameror med en upplösning på runt tolv megapixel. Vad för slags kamera de använder beror på vilken typ av jobb det är som ska göras. Är det ett jobb som kräver att man ska kunna skicka in

bilderna till huset så använder de en specifik kamera på grund av problem med att de PALM-handdatorer de använder för att läsa bilderna från kamerans minneskort och skicka in till huset bara stödjer en enda sorts minneskort. Ofta bär de med sig dubbel uppsättning kameror. Detta för att slippa byta objektiv snarare än på grund av någon oro att kameran plötsligt ska gå sönder.

Utöver detta noterade vi att många av fotografierna dessutom bar med sig enklare ”nödkameror”, i allmänhet av sorten mycket avancerad kompaktkamera, hela tiden för att inte råka missa en bild bara för att de inte hade med sig sin riktiga kamera vid tillfället.

4.1.8 Doris och Eddie

Doris är Göteborgs-Postens artikelhanteringsprogram, och Eddie, en textredigerare knuten till Doris. Doris hanterar sådant som textens uppdelning i rubrik, ingress och brödtext och innehåller också en sorteringsfunktion med trädstruktur i enlighet med strukturen för Göteborgs-Posten där färdiga artiklar placeras in för senare publicering. Det verkar vara gängse rutin att man skriver in texter direkt i Doris snarare än att skriva dem i något annat program och sedan klipp-och-klistra in texterna i Doris.

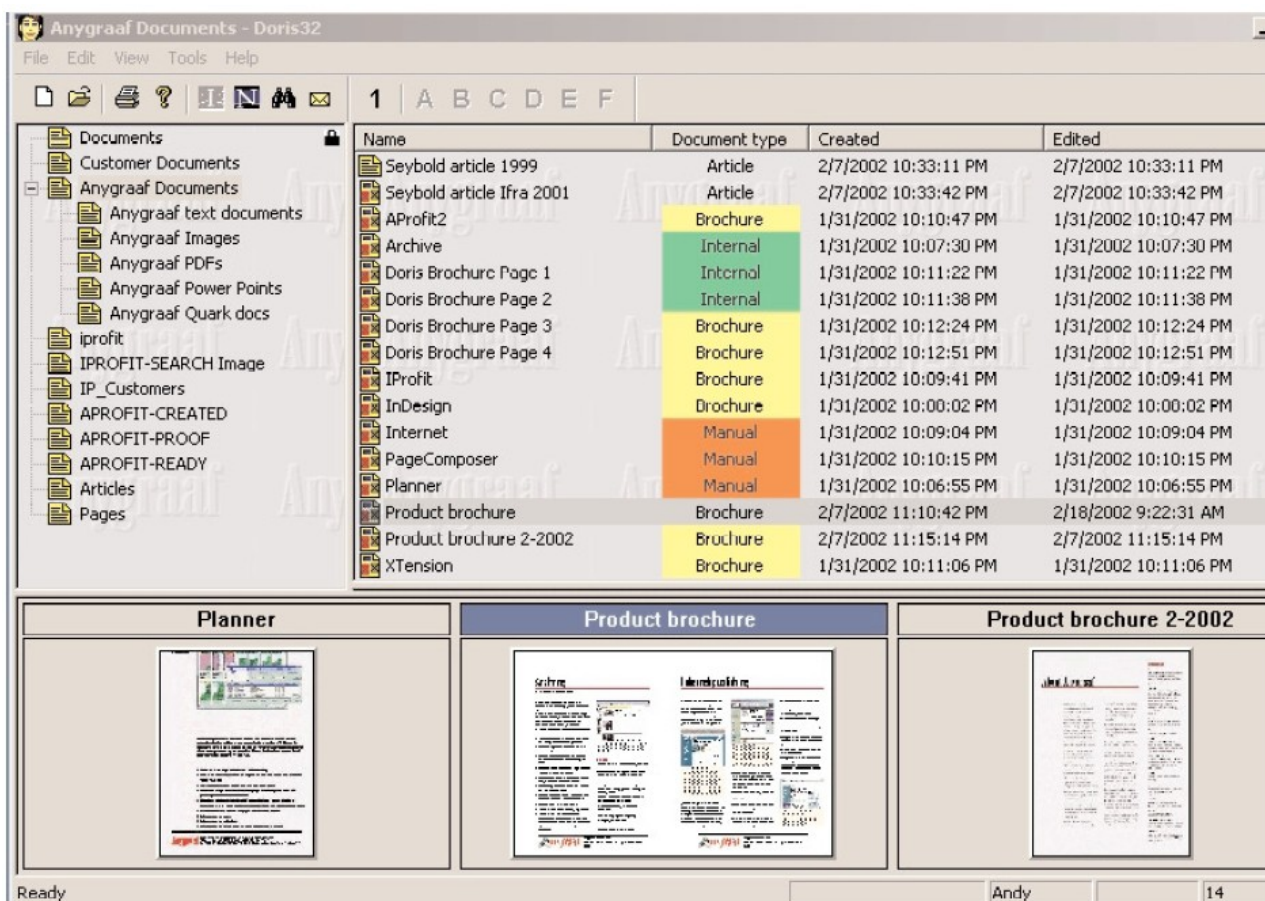

Illustration 4: Skärmdump av Doris. Tagen från tillverkaren Anygraafs presentationsblad.

Doris innehåller också listor som säger vad andra journalister arbetar med, så att journalisterna kan ta reda på om någon annan i huset jobbar med något som har anknytning till det de jobbar med för tillfället.

Freeh breaksground at new FBI crime lab in Washington

By Joe Witter
Anygraaf Times

QUANTICO, Va. -- FBI Director Louis Freeh broke ground Wednesday on a \$130 million crime laboratory the agency hopes will erase concerns about shoddy work at the old lab in Washington.

Freeh refused to speak with reporters and was hustled away by aides after his brief public appearance. He has yet to speak publicly about why it took his agency six years to acknowledge using incendiary tear gas canisters in the siege at the Branch Davidian compound near Waco, Texas.

"This is a very important day for us," Freeh told about 250 employees at a ceremony near the construction site. "It's our job and our mission to do it right!"

The state-of-the-art lab is to open in early 2002 and will replace one that opened in 1932 in the J. Edgar Hoover FBI building, which was made for office workers not scientists.

"That building didn't envision the kind of work we do today," lab director Donald Kerr said.

The 463,000-square-foot building will be near the FBI training academy and on the grounds of a Marine base about 30 miles from Washington.

The old lab's 1,100 employees performed 583,000 forensic examinations and more than a million fingerprint comparisons last year. Much of the work is done for state law enforcement agencies that lack the expertise to conduct sophisticated DNA tests.

Critics have complained about careless handling of evidence at the FBI lab. A scathing internal report blasted the lab for flawed work and court testimony biased in favor of prosecutors in cases such as the Oklahoma City and World Trade Center bombings.

Procedures were changed at the lab last year following an outside review by scientists and crime experts, and the lab was accredited by the

Headline	match (2)
Body type	+ 20 lines (54) 642 extra chars
/width	963 2
/height	1339 56

Body type 1577/1709 141 0

Illustration 5: Skärmdump av Eddie. Taget från tillverkaren Anygraafs presentationsblad.

Genom Eddie har reportrar också möjlighet att koppla upp mot redaktionen över internet. Det är en mycket rättfram procedur där dom helt enkelt efter att ha skrivit klart texten trycker på en ikon och så skickar Eddie in texten till servern på redaktionen. Servern i sin tur bearbetar den inkomna filen och ser till att den kommer på rätt plats. Det är så majoriteten av reportrar skickar in sina texter till redaktionen, men vi har också stött på reportrar som skickar in via e-post. Detta gör de för att överföringen i Eddie upplevs som långsam, överföringen tar flera minuter, och utan någon egentlig kontroll från användarsidan, medan e-post upplevs som snabbare och mer kontrollerat.

4.1.9 Handdatorer

I dagsläget är inte handdatorer något som används i någon större utsträckning på Göteborgs-Posten. Tydligt hade Göteborgs-Posten gjort ett försök några år tillbaka med handdatorer, men de modeller man använde hade visat sig vara mycket opålitliga (t.ex. så raderades all lagrad data, inklusive adress- och telefonlistor, om batteriet tog slut), vilket gjorde att hela försöket rann ut i sanden. Därefter har det inte gjorts några fler försök, och efterhand som mobiltelefonerna antagit fler av handdatorernas egenskaper, som kalenderfunktioner och hämtning av e-post, så har det inte heller setts som nödvändigt.

“Reporter -Vi gjorde försök med PDAer ett tag, men den första, Ipaq, när batteriet tog slut så raderades minnet. Så det ligger några stycken i lådorna här uppe som ingen använder. Det funkade ju inte för den plockade även bort adresslistor och telefonnummer och sånt.

– Dom har väl blivit lite bättre idag... Vad tror du, om en sådan grej skulle introduceras idag, tror du att fler skulle nappa på det? Har attityden förändrats?

Reporter – Nja, attityden är väl att det är alltid så mycket enklare att plocka upp ett papper att

skriva på, och du behöver inte vara orolig över att batteriet inte funkar eller att nånting händer på vägen.”

-Reporter på Nöjesredaktionen

Attityden gentemot handdatorer är som synes ganska sval. De enda handdatorer som faktiskt används är de PALM-datorer som fotograferna använder, men de är endast en form av mellansteg när de behöver sända in bilder till redaktionen utifrån fältet.

4.2 Dagens webbjournalistik

När vi talar om webbjournalistik så talar vi fortfarande, i dagsläget, i huvudsak om traditionell journalistik, men med skillnaden att det som produceras är avsett att publiceras i en nättidning. Dock kan samma artikel hamna både i papperstidningen och på nätet. Framförallt är det i slutskedet, i själva publicerandet av artikeln, som arbetssätten för webbjournalistik idag skiljer sig från det traditionella journalistiska arbetet. Samt det faktum att nättidningen inte har någon deadline, utan är under kontinuerlig uppdatering under nästan hela dygnet (enligt GP.se så uppdateras webbplatsen mellan kl. 06 och kl. 01).

De verktyg som är aktuella, specifikt för webbjournalisten på GP.se, är Content Management-systemet Polopoly, som är det system som används för att uppdatera GP.se. Fotograferna använder sig, när de ska skicka bilder till webben, främst av PALM-dator och mobiltelefon för att skicka hem bilderna om de befinner sig på en plats där det saknas uppkopplingsmöjligheter. När det gäller bild är det genomgående så att man skickar in via e-post. När det gäller text används överlag en uppkopplingsfunktion i Eddie, deras texteditor, som för över till redaktionen. Enligt en reporter är det dock en växande skara som börjat nyttja sig av e-post för att skicka in texter också eftersom man inte har någon kontroll över processen när man använder Eddie:s uppkopplingsfunktion. Det går dock att uppdatera GP.se utifrån, via Polopoly, men av flera anledningar så är detta inte något som görs annat än i särskilda fall. Mestadels för att artiklar ska gå via personal på redaktionen, och godkännas, innan de publiceras på GP.se.

En journalist nämnde att han hade fått tillgång till ett VPN-konto (Virtual Private Network) så att han kan arbeta utifrån på samma sätt som han gör på redaktionen, men han tillade också att detta var något han hade fått tjata sig till från IT-avdelningen. Detta arbetssätt är med andra ord något relativt ovanligt, och inget som IT-avdelningen verkar speciellt pigga på att stödja i någon större utsträckning.

Attityden gentemot att arbeta mot webben var, vad vi kunde märka, mycket positiv bland reportrar såväl som fotografier. Fotograferna var om något ännu mer entusiastiska eftersom teknikintresse verkade vara något av en gemensam nämnare på bildredaktionen. Alla verkade se webben som en viktig ingrediens i Göteborgs-Postens utbud, och en intressant plattform. De enda invändningarna verkade vara att det egentligen inte gavs någon extra tid att arbeta mot webben, utan att det skulle göras i tillägg till det redan existerande arbetet mot papperstidningen. I relation till detta fick vi reda på att även ledningens attityd gentemot webben förändrats över åren av flera anledningar. Dels var detta på grund av rent ekonomiska aspekter (att vara en stor morgontidning utan en trovärdig nätupplaga fungerar helt enkelt inte i dagens mediaklimat), men det var också följden av en del händelser i det förflutna. Bland annat fick vi berättat för oss om ett tillfälle då några av Göteborgs-Postens journalister, på uppdrag i Mellanöstern under den andra konflikten mellan USA och Irak (omkring 1997) blivit beskjutna av amerikanskt flyg. Detta hade naturligtvis omedelbart rapporterats hem till redaktionen i Göteborg, men man hade på redaktionen valt att inte publicera nyheten på GP.se utan att vänta tills papperstidningen gick i tryck. Journalisterna i Mellanöstern hade när de kom tillbaka till bebyggda områden blivit frågade av andra journalister om vad som hänt och hade väl svarat som kollegor, utan att tänka sig för. Dock visade det sig senare, vilket en reporter i huset i Göteborg dokumenterade med skärmdumpar, att de andra tidningarnas journalister

rapporterat hem till sina redaktioner, och att dessa lagt upp artiklar om detta på sina nätupplagor. Nyheten spred sig sedan över världen på olika tidningars nätupplagor. I slutändan blev det så att Göteborgs-Posten var den tidning som var sist ut med sin egen nyhet, eftersom man valt att inte omedelbart publicera på nätet. Detta var en händelse som hjälpte till att ändra attityden uppifrån till webben, och gjorde att GP.se blev högre prioriterat.

4.2.1 Webbartikelprocessen

Som vi tidigare nämnt så kan man säga att själva skapandeprocessen av en artikel för webben är starkt sammanlänkad med skapandet av en artikel för papperstidningen. Påfallande ofta, såvida det inte är en artikel som är ämnad att vara skriven exklusivt för papperstidningen eller webben, så är det samma slutprodukt som presenteras i båda fallen. En något förenklad bild av hur en webbartikel blir till visas här:

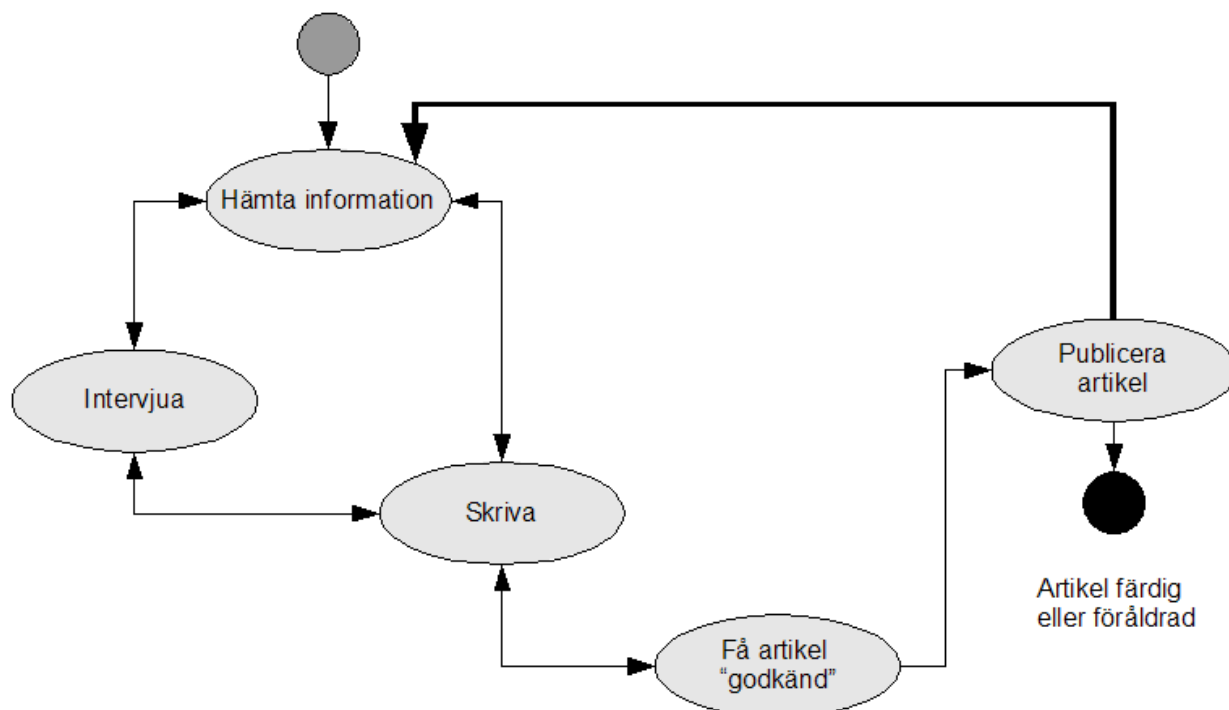

Illustration 6: Schema över arbetet med en webbartikel. Egen konstruktion.

Här följer en kort förklaring av illustrationen ovan:

Med "hämta information" avses besökande av relevanta hemsidor, läsande av nyhetsbrev och insända tips, kortare telefonsamtal, presskonferenser och sökande i det egna arkivet.

Med "intervjua" avses längre, målmedvetna samtal i person eller över telefon. Alltså inte korta snabba telefonsamtal där man bara ställer någon enstaka fråga.

Att få artikeln "godkänd" avser i första hand att webbansvarige har sett över artikeln innan den publiceras.

Att publicera artikeln är att själv eller genom den webbansvarige lägga ut artikeln på GP.se. Detta innefattar även senare uppdateringar av en redan befintlig artikel.

Det mest väsentliga i illustrationen ovan är dock den tjocka pilen från "Publicera artikel" till "Hämta information". Det är den som representerar det speciella med arbetet med en nättidning;

jobbet är inte färdigt bara för att man publicerat en artikel, utan fortsätter tills dess att det inte längre kommer in någon ny information om nyheten (Artikel färdig) eller att den inte längre är någon nyhet (Artikel föråldrad), och helt enkelt tas bort från GP.se. Detta förändrar mycket i en journalists arbete. Framförallt gör det att de måste jobba snabbare, men också att de jobbar jämnare över dagen. Istället för att sitta och skriva klart artiklarna strax innan klockan fem när det är skiftbyte över till natten så skriver man kontinuerligt på artiklarna, och man publicerar även om man bara har en tvåradars händelsebeskrivning från början.

För att åskådliggöra den process det innebär att publicera en artikel på GP.se så följer här en serie skärmdumpar där vi får följa en artikel från det första "fröet" till en färdig artikel. Dock ska det sägas att artikeln ändrades ytterligare ett par gånger även efter den sista versionen vi visar här.

Uppdaterad: 2006-12-18 12:06

[-] [+] Teckenstorlek

NYHETER

Göteborg

- Bohuslän
- Halland
- Lerum/Alingsås
- Mölndal/Härryda
- Ostindiefararen
- Vi i nian
- Sverige
- Världen
- Ekonomi&Politik
- Trafik
- Väder

NYHETER

Körde ner i kanalen

11.52 kom larm till SOS om att en bil backat ner i kanalen vid posthuset nära Drottningtorget i centrala Göteborg.

Räddningstjänst och dykare är på väg till platsen. Enligt vittnesuppgifter till GP ska två personer ha kört ned bilen i kanalen och därefter sprungit från platsen.

CARL JÖNSSON
031-62 41 15 carl.jonsson@gp.se

↑ Till sidans början ✉ Tipsa en vän 🖨 Utskriftsversion

VALHALLABADET

- BILDSPEL: I vattenli
- Gympa på Valhalla
- Badfavorit fyller 50

GUIDEN

Illustration 7: Skärmdump från GP.se. Endast text utan bild eller pratminus.

Den första versionen av artikeln ligger ute redan några minuter efter att rapporten om händelsen nått redaktionen. Som synes består den ännu endast av några beskrivande rader, utan vare sig bild eller "prat-minus".

STARTSIDA
 ▶ NYHETER

Göteborg
 ·Bohuslän
 ·Halland
 ·Lerum/Alingsås
 ·Mölndal/Härryda
 ·Ostindiefararen
 ·Vi i nian
 Sverige
 Världen
 Ekonomi&Politik
 Trafik
 Väder

NYHETER
 SPORT
 NÖJE
 Bostad
 Debatt
 Dejt
 GP i mobilen
 Jobb
 Konsument
 Kultur&Gränslöst
 Ledare
 Lokaler
 Mat&Dryck
 Motor

Uppdaterad: 2006-12-18 12:06 [-] [+] Teckenstorlek

Bild: Bengt Kjellin

Körde ner i kanalen

11.52 kom larm till SOS om att en bil backat ner i kanalen vid posthuset nära Drottningtorget i centrala Göteborg.

Räddningstjänst och dykare är på väg till platsen. Enligt vittnesuppgifter till GP ska två personer ha kört ned bilen i kanalen och därefter sprungit från platsen.

CARL JÖNSSON
 031-62 41 15 carl.jonsson@gp.se

↑ Till sidans början [Tipsa en vän](#) [Utskriftsversion](#)

VALHALLABADET
 ·BILDSPEL: I vattenlinjen
 ·Gympa på Valhalla
 ·Badfavorit fyller 50

GUIDEN

·Det händer i Göteborg
 ·Barn i veckan
 ·Pågående utställningar
 ·Tipsa oss om evenemang!

KENNY GENBORG

Snacket går i Göteborg
 ·Tråkigt att Beata tackar nej!

OSTINDIEFARAREN

Illustration 8: Skärmdump nummer två från GP.se. Text med bild, men inget pratminus

Version nummer två. Det är fortfarande samma version av texten som ligger ute, men en fotograf har varit ute på plats och tagit en bild som lagts till artikeln.

STARTSIDA
► NYHETER
Göteborg
· Bohuslän
· Halland
· Lerum/Alingsås
· Mölnda/Härryda
· Ostindiefararen
· Vi i nian
Sverige
Världen
Ekonomi&Politik
Trafik
Väder
NYHETER
SPORT
NÖJE
Bostad
Debatt
Dejt
GP i mobilen
Jobb
Konsument
Kultur&Gränslöst
Ledare
Lokaler
Mat&Dryck
Motor
Musikshop
Resor
Studier
Teknik&Trender
attityd
Griffiti
Annonser
Annonsera
Prenumeration
Läsvärdet
Kontakta GP
Info om GP
Mediecentret
Insidan
GP:s Arkiv
► Gör GP till din STARTSIDA
Tipsa om nyheter!
Tel: 031-824115
nyhetstips@gp.se

Uppdaterad: 2008-12-18 12:45

[- +] Teckenstorlek

Bild: Bengt Kjellin

Körde ner i kanalen

11.52 kom larm till SOS om att en bil backat ner i kanalen vid posthuset nära Drottningtorget i centrala Göteborg.

Räddningstjänst och dykare var snabbt på platsen. Enligt vittnesuppgifter till GP kom en silvergrå Volvo körande på Stora Nygatan i riktning mot Centralstationen. Plötsligt stannade den och backad med en rivstart. Hjulen skrek, och ett brak hördes när bilen krockade med en pållare vid kajen, kofångaren flög och bilen körde ner i kanalen.

Snabbt klättrade två män ut ur bilen på förarsidan. Simmande tog de sig till stegen vid kanalkanten och klättrade upp.

- Dyblöta sprang de från platsen, ner Stora Nygatan och bort längs Södra Hamngatan i riktning mot Brunnsparken, uppgav flera olika vittnen.

Dykare tog sig snabbt ner till bilen för att undersöka om det fanns några fler personer kvar i bilen. Så var dock inte fallet. Polisen spärrade av Stora Nygatan. Det var fullt med folk på Slussbron som tittade på när bilen bärgades ur vattnet.

En stund senare kunde polisen hitta två blöta killar i klädfären Peters Dandy på Södra Hamngatan. Bilen som hamnade i kanalen var inte anmäld stulen, meddelar Göteborgspolisen.

CARL JÖNSSON och MARGARETA ROMARE
031-62 41 15 carl.jonsson@gp.se

↑ Till sidans början ✉ Tipsa en vän 🖨 Utskriftsversion

VALHALLABADET

· **BILDSPEL:** I vattenlinjen
· Gympa på Valhalla
· Badfavorit fyller 50

GUIDEN

· Det händer i Göteborg
· Barn i veckan
· Pågående utställningar
· Tipsa oss om evenemang!

KENNY GENBORG

Snacket går i Göteborg

· Tråkigt att Beata tackar nej!

OSTINDIEFARAREN

SARA SMEDENDAHL

· Saras blogg 2
· Saras blogg 1
· Seglingsbilder
· Livet ombord i bild
· KARTA: Hela resan

BLODGIVARMISSE

· Jamande blodgivare
· **BILDGALLERI:** Rasmus gör en modig insats

GÖTEBORG 1923

· **BILDGALLERI**

VÄGEN TILLBAKA

Illustration 9: Skärmdump nummr tre från GP.se. Komplet artikel med beskrivande text, bild och prat-minus.

Version nummer tre. Nu har även reportrar letat sig ut till platsen och man har kunnat lägga till ett "prat-minus" och har kunnat bygga på händelsebeskrivningen ordentligt. Eftersom det nu har varit

reportrar på plats så har det också tillkommit ytterligare en artikelförfattare vid botten av texten. Vi följde denna artikel under resten av dagen och, som tidigare sagts, så förändrades och utökades texten flera gånger under dagens lopp. Av utrymmesskäl har vi inte tagit med skärmdumparna från de senare uppdateringarna här.

Dessa bilder visar tydligt på naturen av webbjournalistens arbete. Det är snabbt och det är kontinuerligt. Där man för papperstidningen kan ta fem timmar på sig att skapa en artikel så kräver nättidningen att artikeln är "klar" (d.v.s. publicerbar) så fort som är möjligt, och att den publiceras i samma stund som den är publicerbar. Det är alltså bättre att börja med en mycket kort artikel, som den i "Illustration7" och sedan fylla ut den under dagens gång, som vi sett i exemplen här ovan.

I Göteborgs-Posten, papperstidningen, från den 19e december kan man finna artikeln med samma text och bild som den slutgiltiga webbversionen (vilket *inte* är samma som illustrationen ovan):

Bilen backades ner i vallgraven

GÖTEBORG: Med ett brak backade den silvergrå Volvon ner i vallgraven nära Drottningtorget i centrala Göteborg. De två killarna i greps genomblöta i en butik i närheten.

Larmet kom 11.52 och räddningstjänst och dykare var snabbt på platsen. Enligt vittnesuppgifter till GP kom en silvergrå Volvo körande på Stora Nygatan i riktning mot Centralstationen. Plötsligt stannade den och backade med en rivstart. Hjulen skrek, och ett brak hördes när bilen krockade med en pållare vid kajen, kofångaren flög och bilen körde ner i kanalen.

Snabbt klättrade två män ut ur bilen på förarsidan. Simmande tog de sig till stegen vid kanalkanten och klättrade upp.

– Dyblöta sprang de från platsen, ner för Stora Nygatan och bort längs Södra Hamn-

gatan i riktning mot Brunnsparken, uppgav flera olika vittnen.

Dykare tog sig snabbt ner till bilen för att undersöka om det fanns några fler personer kvar i bilen. Så var dock inte fallet. Polisen spärrade av Stora Nygatan. Det var fullt med folk på Slussbron som tittade på när bilen bärgades ur vattnet.

En stund senare kunde polisen hitta två blöta killar i klädaffären Peters Dandy på Södra Hamngatan och tog med dem till förhör. Bilföraren fick genomgå kroppsbesiktning misstänkt för drograttfylleri. Bilen som hamnade i Vallgraven var inte anmäld stulen, meddelar Göteborgspolisens som dock förmodar att den är det. De två killarna är därför gripna misstänkta för bilstöld.

Två genomblöta killar greps av polisen i en butik i närheten

CARL JÖNSSON och MARGARETA ROMARE
031-62 40 00 nyheter@gp.se

VATTENSKADAD. Två män hann rädda sig ur bilen som backade i vallgraven.

Bild: Bengt Kjellin

Illustration 10: Den slutliga versionen av artikeln, som den såg ut i papperstidningen

Det är som sagt ofta så att en artikel publiceras i både papperstidningen och nättidningen. Det här är ett mycket bra exempel, där artikeln gått på webben hela dagen, och ändå hamnar i tidningen dagen efter. Det gjordes heller inga förändringar av artikeln när den gick från nättidningen till papperstidningen, bortsett från den uppenbara grafiska redigeringen som gjorts för att artikeln ska passa in i papperstidningens grafiska profil. Överföringen från GP.se till papperstidningen har alltså inte inneburit något extra arbete för journalisten. Dock är det inte självklart att en artikel som gått på GP.se hela dagen sedan hamnar i papperstidningen. Det beror helt enkelt på det bedömda nyhetsvärdet. Skulle det vara så att nyhetsvärdet betraktas som för lågt, artikeln kanske rörde något som redan är överspelat, kan det mycket väl hända att artikeln görs om till notis istället, eller inte alls tas med i papperstidningen.

4.2.2 Webbredaktionen

Webbredaktionen är lite speciell vid jämförelse med de andra redaktionerna eftersom den inte bara har ett område att bevaka utan också tar emot nyheter från andra redaktioner och publicerar. Rent hierarkiskt så står den utanför nyhetsredaktionen, men är under överinseende av nyhetschefen och ansvarige utgivaren. Den fyller en funktion som en slags nedbantad version av redaktionen för

allmänna nyheter. Vad webbredaktionen inriktar sig på är snabba, lokala nyheter. Det är alltså den redaktion som ska ha örnkoll på vad som händer på ”hemmaplan”, och den rör sig fritt över redaktionsgränserna och rapporterar om allt från olyckor och brott till nöje, sport eller ekonomi. Huvudsaken är att det är snabba och lokala nyheter.

När man ser till vem som publicerar vad så är det webbredaktionen som har hand om ”webb-ettan”, det vill säga GP.se's förstasida. Alla andra redaktioner sköter om sina egna undersidor, medan webbredaktionen plockar nyheter från de olika undersidorna och lägger på förstasidan.

”(Webbredaktionens uppdrag är...) Att ansvara för webbupplagan, vara samordnare för webbpublicering från övriga redaktionen och att ha en fortgående nyhetsbevakning med inriktning på lokala, snabba nyheter”

- f.d. webbare, nuvarande nöjesreporter

Webbredaktionen blir lite av en spindel i nätet för resten av tidningen eftersom alla händelserelaterade nyheter passerar genom webbredaktionen. Enligt journalisterna på Göteborgs-Posten så är det ingen annan avdelning som har så mycket direkt kontakt med läsarna som webbredaktionen. Folk ringer och mejlar in och tipsar om saker och ting, ibland till och med under pågående rånarjakter. De ringer och undrar över polisavspärrningar, om spårvagnstrafiken fungerar. Man tipsar om företagsaffärer och pågående utveckling i arbetslivskonflikter. Och så tipsar man om diverse natur- och väderfenomen. Överhuvudtaget så blir det långt mer kontakt med läsarna än vad någon annan avdelning har.

Även från de anställda på tidningen blir det en hel del interaktion med webbredaktionen. Reportrar ute på fältet ringer in, eller mejlar, sina nyheter. Fotografer skickar in bilder som de har tagit via MMS eller e-post. Kort sagt; en hög grad av interaktion med journalister på alla avdelningar.

Webbredaktionen står också för de inslag på GP.se som inte är rena nyhetsartiklar. Sådant som feature-material (längre artiklar utan något omedelbart nyhetsvärde, till exempel resereportage och liknande) och bakgrundsmaterial för andra artiklar är saker som faller på webbredaktionens bord. Även sådant som olika former av undersökningar, tävlingar, bildspel etc. är saker som webbredaktionen producerar och ansvarar för. Göteborgs-Posten producerar dock inget feature-material själva, utan sådant köps in utifrån och redigeras av webbredaktionen.

4.2.3 Webbansvarig

Funktionen som redaktionell webbansvarig hanteras olika på de olika avdelningarna. Vissa redaktioner håller sig med en fast webbansvarig, vissa skiftar den mellan anställda enligt ett schema, och ytterligare andra försöker lösa det utan varken eller.

Den webbansvariges uppgift är att hålla den egna redaktionens underavdelning på GP.se uppdaterad. Mycket av en webbansvarigs tid går åt till att sortera inkommande information av olika sorter. Mängden av inkommande information via e-post är mycket stor, och informationskällorna är allt från privatpersoner som tipsar, till olika former av lobbyorganisationer som trycker på för sin egen verksamhet, eller rena nyhetsbrev från olika företag och organisationer. Det är också frekvent förekommande att tips som kommer in på den vägen skickas till fel redaktion, så en viss tid läggs också på att skicka tips vidare till rätt redaktion. Sedan kommer en försvarlig mängd tips in via telefon. Enligt flertalet reportrar på Göteborgs-Posten, som vi frågat om detta, så är det inget ovanligt att folk på eget bevåg ringer in och berättar om något de råkat ut för, något evenemang de ska arrangera eller dylikt.

Utöver den formen av information som kommer via e-post så lägger den webbansvarige också en hel del tid på att titta på andra tidningars nätupplagor för att se om det publicerats något av intresse. Hittar man något så lägger man helt enkelt ut samma artikel, kanske lätt redigerad, med ett tillägg

som t.ex. ”Rapporterar Aftonbladet.se” för att dels visa varifrån man fått informationen, och dels för att ge ”credit” åt den som skrev originalartikeln.

Inte heller oviktig är den webbansvariges funktion som ”propagerare” för den egna avdelningens artiklar gentemot webbredaktionen. Webbredaktionen bestämmer vad som ska ligga på ”webb-ettan”, förstasidan på nätet, men detta görs i en form av samråd med de övriga redaktionernas webbansvariga. Under våra observationer såg vi ett praktiskt exempel på detta när den webbansvarige på en avdelning, som upptäckte att en annan avdelning hade missat en väsentlig nyhet, kunde ringa till en annan avdelnings webbansvarige, eller till webbredaktionen, för att tipsa om detta. Så det rör sig inte om någon egocentrerad form av propagering.

Med jämna mellanrum kommer det också in artiklar från andra journalister på avdelningen, och då är det den webbansvariges jobb att dels ”okeja” artikeln och att sedan lägga ut den på avdelningens del av GP.se. En väsentlig del av jobbet när den webbansvarige lägger ut artiklar är också att välja i vilken turordning artiklarna ska ligga på avdelnings förstasida. Så en hel del tid läggs på att se till att det för tillfället mest intressanta, ur nyhetsvärdessynpunkt, är det som ligger högst, någonting som kan skifta många gånger under en nyhetsintensiv dag. Sen är det naturligtvis också så att vissa artiklar byggs på under dagen även på de vanliga redaktionernas sidor, och då är det webbansvarige som sköter om bytet av artiklar.

“När man jobbar på webben är det så oerhört mycket nyheter. Jag jobbade på webben i fjol, fick lära upp mig så att jag också kan webba. För i framtiden är det så att alla journalister måste kunna webba. Det kan ni anteckna här, ”I framtiden måste alla journalister webba!” För det kommer inte bli mindre webb, det kommer bli mer webb, och så är det ju överlag. Och det gäller ju inte bara tidningar, utan det är ju TV, och alla företag, numera, har ju en hemsida som fungerar, och vår hemsida är ju vår tidningssida utåt. Och webben är väldigt ”Go go go”, oerhört händelseinriktad och där är det väldigt mycket... Det är olyckor... Där ligger det mycket i det här att man ska hjälpa och informera läsaren, och det är med lokal information, spårvagnskrockar, stopp i trafiken, krockar där... Sådär är en normal arbetsdag där, som allting som händer kommer på bordet.”

-Reporter på Ekonomi-Politikredaktionen

Citatet här ovan visar i hög grad både på hur man ser på GP.se, som en snabb nyhetsrapportör i kontrast till den trögare papperstidningen, och visar även på den entusiasm vi har funnit bland reportrar och fotografer för det nya mediet. Det är dock inte alla som varit odelat positiva, framförallt på grund av de tycker att webbarbetet ger en ökad arbetsbörda, men ingen har uttryckt något negativt mot själva webbtidningen som koncept, utan har snarare uttryckt entusiasm för en ny arbetsarena.

Det är inte bara den webbansvarige som kan lägga ut artiklar på GP.se, men det är inte populärt om en journalist ägnar sig åt så kallad ”smyg-webbning”, där man utan föregående klartecken lägger ut någonting på GP.se. Allt som ska ut på GP.se bör istället stämmas av med webbansvarige. Dessutom är det önskvärt att texten blivit läst av (minst) en kollega innan den läggs ut för att minska risken för oavsiktliga missar.

4.2.4 Övrigt material på webben

GP.se består inte bara av vanliga artiklar utan innehåller också andra former av material, som inte alltid är direkt nyhetsrelaterade. Som exempel kan ges de bildspel som vissa fotografer satt ihop. Dessa görs antingen av egna bilder, som fotografer på Göteborgs-Posten tagit, eller utav bilder som man fått eller köpt in utifrån. I flera fall består bildspelen också av bilder som vanliga privatpersoner helt enkelt skickat in till Göteborgs-Posten.

Den uppmärksamme läsaren av GP.se kan finna ett antal webblogger, så kallade bloggar, inte minst

från den uppmärksammade Kina-resan med Ostindiefararen Götheborg. Här har en serie personer, ofta men inte alltid anställda av Göteborgs-Posten, rapporterat om det dagliga livet ombord på fartyget.

Webb-TV har också införts på GP.se även om det enligt personalen på bildredaktionen fortfarande är på experimentstadiet, och någon intern produktion av Webb-TV är det än så länge inte frågan om, utan allting köps in utifrån. De tekniska möjligheterna att producera Webb-TV finns dock, men som en fotograf uttryckte det ”Det är ingen mening med att försöka göra 'Västnytt' eftersom de som gör 'Västnytt' redan är så duktiga på det”.

Man har också så kallade feature-artiklar. Dessa är nuförtiden alltid inköpta utifrån sedan man bestämt att de anställda reportrarna och fotograferna endast ska ägna sig åt ren nyhetsbevakning, men redigeringen av det inköpta materialet görs ändå i huset. Detta gäller även feature-artiklar som endast är ämnade för papperstidningen.

Alla dessa saker faller under webbredaktionens ansvar att publicera, även om de, som sagt, inte nödvändigtvis producerar allt material själva.

Intressant att notera, även om det inte kanske direkt faller inom ramen för denna uppsats, är att GP.se ger sina läsare möjlighet att kommentera vissa artiklar. Denna interaktivitet har ju ett nyhetsvärde i sig eftersom det ger en bild av folks åsikter om ett visst ämne.

4.2.5 Polopoly

För publicering till webben, både inifrån huset och utifrån, använder journalisterna på Göteborgs-Posten sig av Content Management-systemet Polopoly. Det verkar, efter vad vi har kunnat se, vara anpassat efter Göteborgs-Postens verksamhet. Gränssnittet är webbaserat, och baserar sig på formulär, det är alltså inte frågan om någon ”What-You-See-Is-What-You-Get” redigering av artiklarna. Programmet klarar dock att lägga in både text och bild i artiklarna, och bilder kan beskäras direkt i programmet.

Organisationen av artiklar i systemet är trädbaserat, och baserar sig på den publiceringsstruktur som råder för GP.se med ”Webb-ettan” som toppnivå och undernivåer för de olika redaktionerna.

Om en artikel av någon anledning inte skall göras tillgänglig för allmänheten så fort den är färdigskriven, till exempel om man inte vill att en artikel ska kunna läsas innan papperstidningen kommit ut, så finns det möjlighet finns att sätta ”timer” på den så att den inte syns förrän efter en viss tid på ett visst datum. Det går också att ”nåla fast” en artikel så att den inte hamnar längre ner på webbtidningens första sida, eller oftare redaktionens första sida på webbtidningen, även om det kommer in nya artiklar.

Journalisterna har, till oss, uttryckt en viss mild motvilja till själva programmet, Polopoly, då gränssnittet uppfattas som klumpigt; ”som om det designats av rena tekniker”. Till exempel måste man, om man vill byta plats på artiklarna, stegvis ”klicka” sig fram, något som ibland skapar viss irritation bland journalisterna. Nyttjandet av Polopoly är dock allmänt utbrett bland reportrarna då alla har fått lära sig att använda programmet, men oftast är det endast en webbansvarig på varje redaktion som sitter och aktivt jobbar mot webbtidningen under dagen. Naturligtvis gäller detta inte webbredaktionen där alla aktivt jobbar med Polopoly.

4.2.6 PALM-användning

Fotografer som arbetar ute i fält kan nyttja sig av en PALM-handdator tillsammans med en mobiltelefon för att skicka in bilder till webben, under förutsättning att minneskortet i deras kamera är av sådan typ som passar i handdatorns kortläsare. Bilderna skickas då som e-post till någon

person på bildredaktionen eller webbredaktionen, som i sin tur ser till att bilden kommer in i systemet. Detta är något av en reservlösning om fotografen inte kan ta med sig en laptop eller om det saknas trådlöst nätverk där denne befinner sig. Detta eftersom den låga överföringshastigheten i GSM-nätet, något bättre i 3G-nätet, är alltför liten för att kunna användas när det gäller sådana datamängder som det kan bli frågan om med fotografernas bilder. Enligt en av fotograferna kan bilderna bli uppemot tjugotre megabyte, vilket blir lite väl stort att skicka över en uppkoppling med mobiltelefon. Av denna anledning kan PALM-handdatorer bara användas när man ska skicka hårt komprimerade eller lågupplösta bilder som ska publiceras på webben, där man kan använda bilder med relativt låg upplösning utan att det stör alltför mycket.

4.2.7 TT-snurran

Om man besöker GP.se kan man se, under "Nyheter från TT" att de använder något som journalisterna kallar en "TT-snurra". Med det menas att nyheter från TT automatiskt skickas till GP.se och publiceras i en kronologisk lista. Råkar det dyka upp en särskilt intressant nyhet där så kan det hända att någon av de webbansvariga placerar ut den på sin redaktions huvudsida (i webb-redaktionen fall på webb-ettan), som en "riktig" artikel. Skillnaden blir då att nyheten blir tydligare profilerad eftersom den hamnar på, åtminstone, redaktionens förstasida, om inte till och med på webb-ettan. Dessutom hamnar den då också i uppdateringshanteringen hos Göteborgs-Posten, så att om och när det kommer någon form av uppföljning till en tidigare utplockad nyhet från TT så läggs också denna ut som en egen artikel och/eller länkas till från den tidigare publicerade artikeln.

4.3 Sammanfattning av resultat

Som framgått i detta kapitel är skillnaden, vad gäller arbetsverktyg, mellan papperstidningen och webbtidningen ganska liten fram tills det är dags att publicera artikeln. Skillnaden ligger framför allt i vilket publiceringssystem som används. Polopoly används för publicering till webbtidningen och Doris32 för papperstidningen. Det avgörande koncept som skiljer produktion mot papperstidningen från produktion mot webben kan sammanfattas i två ord; kontinuerlig publicering. Papperstidningen står fast i sin tjugofyratimmarscykel medan webbtidningen uppdateras hela tiden efter hand som nyheter kommer in till redaktionen.

De arbetsverktyg som nyttjas av den typiske journalisten på Göteborgs-Posten är följande:

- Papper och penna, som fortfarande är ett dominerande verktyg för de snabba anteckningar en reporter ofta måste göra.
- Bandspelare, som komplement eller ersättning för anteckningar vid intervjuer. Analoga tillhandahålls av företaget, vissa har dock skaffat sig digitala varianter.
- Dator, det tongivande arbetsredskapet eftersom det både är en maskin för produktion och en informationskälla genom internet, samt en kommunikationskanal.
- Internet, stor källa för bakgrundsfakta, och ibland också för hela artiklar.
- Telefon, otroligt viktigt verktyg för varje reporter. Telefonen är främsta verktyget för att kontakta människor som kan ha information. Används också för internkommunikation inom huset, och är nödlösning för internetuppkoppling ute i fältet när inga bättre medel står till buds.
- Kamera, är naturligtvis framförallt fotografernas arbetsredskap, som håller sig med digitala systemkameror. Vissa reportrar har dock skaffat sig kameror. Oftast mobilkameror, men en och annan håller sig med riktig kamera.

- Doris och Eddie. Doris är det dokumenthanteringssystem som används för papperstidningen. Eddie är den i Doris inkluderade editorn. Används av alla reportrar.
- Polopoly, publiceringssystem för GP.se, används i huvudsak av webbansvariga och de som jobbar på webbredaktionen, men alla reportrar på Göteborgs-Posten ska vid behov kunna använda systemet.
- Handdatorer, har på prov använts av reportrarna på Göteborgs-Posten, men är inte längre en del av standardutrustningen på grund av problem med de modeller som initialt testades. Andra handdatormodeller används dock av fotograferna för att sända in bilder till redaktionen utifrån fältet, dock endast bilder för webben eftersom bilderna som ska användas i papperstidningen blir alltför stora för att skicka över en uppringd uppkoppling.

5. Diskussion

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur modern informationsteknologi kan underlätta arbetet med publicering i flera kanaler på en dagstidning, i vårt fall på Göteborgs-Posten. För att kunna svara på denna fråga har vi först studerat vilka arbetsredskap och arbetsmetoder man använder i dagsläget med avseende på publicering i papperstidningen såväl som dess motsvarighet på internet.

Tidigare forskning som inriktat sig på flerkanalpublicering i allmänhet, eller nättidningar i synnerhet, har främst inriktat sig på organisatoriska eller innehålls-/layoutmässiga frågeställningar, det vill säga hur nättidningarna påverkat dagstidningarnas organisation och hur en nättidning bäst bör konstrueras för att locka och behålla läsare. Det har däremot inte utretts ordentligt hur införandet av nättidningar påverkar den enskilde journalisten i hans eller hennes dagliga arbete. Genom denna studie hoppas vi kunna ge nya uppslag och idéer till vidare forskning om journalisternas IT-användande, något vi tror kommer behövas i framtiden för att man så effektivt som möjligt ska kunna utnyttja de relativt nya digitala mediernas potential på bästa sätt.

Det empiriska material på vilket vi bygger vår rapport har vi främst samlat in med hjälp av en etnometodologisk/etnografisk studie, enligt den tolkning av etnometodologi som Patel & Davidson (2003) förespråkar. Vi har intervjuat åtta reportrar och fotografer på Göteborgs-Postens Bild-, Nöje-, Sport- och Ekonomi-Politikredaktioner, och genom att följa en reporter från var och en av dessa i deras dagliga arbete har vi, via *in situ* observationer, fått en klarare bild av hur man arbetar på redaktionerna. Vi har också vid tillfälle haft ett antal mer informella samtal med diverse personer på Göteborgs-Posten där vi bland annat talat om journalisternas åsikter angående den tekniska plattformen på tidningen, och vad som kommer att ske på GP.se i framtiden.

Under våra intervjuer och samtal med reportrarna på Göteborgs-Posten har vi fått uppfattningen att flerkanalpubliceringen här är tämligen väl inarbetad och fungerar "hyggligt", men även om journalisterna här som regel är entusiastiska över nättidningen som sådan så upplevs de dubbla publiceringskanalerna som en ganska tung arbetsbörda. Enligt vår uppfattning utnyttjas inte heller nättidningens fulla potential i dagsläget. De "multimediejournalister" som Sabelström Möller (2001) talar om finns visserligen på Göteborgs-Posten, men de är sällsynta främst beroende på att uppgiften att hitta lämpliga arbetsredskap i stor utsträckning ligger på den enskilde journalisten, vilket kräver stort intresse och tekniskt kunnande. Vi har inte kunnat se någon enskild förändring av arbetsredskap eller arbetsmetoder som skulle kunna revolutionera arbetet med publicering i flera kanaler på Göteborgs-Posten. Vi anser däremot att arbetet skulle kunna fås att flyta smidigare genom att strömlinjeforma den tekniska plattformen på Göteborgs-Posten

I återstoden av detta avsnitt börjar vi med att peka på några kommande trender för webbtidningen. Därefter diskuterar vi några av de tekniska implikationerna på individnivå, systemimplikationer som rör IT-system och programvara på redaktionell nivå, samt organisatoriska aspekter. Sedan gör vi en sammanfattning med våra slutsatser kring studien, och till sist några idéer och förslag till vidare forskning.

5.1 Webbtidningens framtida innehåll

När vi talade med en av fotograferna på Göteborgs-Posten fick vi oss en liten inblick i vad som väntades bli de kommande stegen i utvecklingen av arbetet mot webben. Han talade om sådant som video för webben, vilket är under utveckling, möjligheten att tillgängliggöra hela intervjuer upplagda som ljudfiler, stora fotogallerier och bildspel med eller utan ljud (vilket redan finns idag). Han talade också om flash-animationer och liknande grafiska produktioner, vilket kommer att bli vanligare än idag, då det i dagsläget inte är särskilt utbrett, och även arbete mot mobiltelefoner vilket också finns idag, om än i mycket sviktande form. Webbloggar, så kallade bloggar, har på senare tid blivit mycket populärt på internet, och även här vill Göteborgs-Posten ligga väl i framkant. Bland de bloggare som tidningen anlitar idag märks bland andra GPs utsända på Ostindiefararen Göteborg och Attityd-redaktionens Viktoria Tomic. I framtiden kommer bloggar med stor sannolikhet bli ett allt vanligare inslag på internet i allmänhet, och även på GP.se.

På det hela taget visar det på att den multimediejournalist som Sabelström Möller (2005) talar om är, om kanske inte riktigt här än, så åtminstone väntande runt hörnet. Genomgående kommer det att krävas en större möjlighet för den enskilde reportern att skapa och underhålla multimedieinnehåll någonsin tidigare. Även om man inte kan förvänta sig att varje journalist ska vara en fullfjädrad fotograf, ljudtekniker och webbprogrammerare så tillåter dagens teknik ändå att människor med relativt liten teknisk rutin kan utföra helt godtagbara arbeten. Redan idag är exempelvis kameror med relativt god bildkvalitet i mobiltelefoner vida utbrett och vi har sett exempel på reportrar som använt sådana kameror för att ta bilder som sedan publiceras på webben. Det blir inte samma kvalitet som när en kunnig fotograf tar bilden med den bästa tillgängliga systemkameramodellen, men det fungerar i det relativt förlåtande webb-formatet.

Under vårt samtal med denne framåtblickande fotograf kom vi också in på diskussionen om huruvida man faktiskt *ska* göra vissa saker. Inte sett ur ett etiskt perspektiv utan ur ett kvalitetsperspektiv. Det vill säga om man bör, som tidningsproducent, försöka göra avancerade och resurskrävande TV-program, när det redan finns riktiga TV-kanaler som gör det långt bättre än man själv kan göra med mycket knappare resurser. Om man inte ställer kravet att man ska producera TV av bästa kvalitet så är det dock möjligt för ett journalist-par (reporter och fotograf) att skapa fullt godtagbart video-material, vilket i vissa sammanhang kan vara nog så intressant för en dagstidning.

5.2 Tekniska implikationer

I detta avsnitt kommer vi ta upp de tekniska implikationerna på individnivå; det vill säga fysiska tekniska hjälpmedel och programvaror som är uteslutande individuella. Vi kommer att gå igenom de olika verktyg vi har sett användas, och diskutera i vilken grad dessa uppfyller sin tänkta funktion och vad som eventuellt går att förbättra.

5.2.1 Ljudinspelning

När man också tittar på hur reportrarna på Göteborgs-Posten arbetar med ljud, något som är viktig både för den traditionella journalisten, som använder det som referensmaterial, och för den multimediantyttjande webbjournalisten, som använder det som både referens och artikel-material, så ser man att det ännu saknas stora delar av vad man skulle kunna önska. Idag är, efter vad vi har kunnat se, den enda inspelningsutrustning som erbjuds från Göteborgs-Postens sida till sina journalister analoga bandspelare, vilket med dagens väl utvecklade digitala teknik är synnerligen förvånansvärt. Detta var kanske acceptabelt för tio år sedan när den digitala inspelningstekniken fortfarande var något oprövad, men att idag hålla sig fast vid gammal teknik är snarare något som hämmar verksamheten. Under vår egen studie så utförde vi i mångt och mycket samma arbete som

en journalist; vi intervjuade ett flertal människor. Under intervjuerna använde vi digital inspelningsteknik, i form av mp3-spelare, som alltså inte ens var direkt anpassade för att spela in på, och ändå är det svårt att se att vi skulle njutit någon fördel om vi istället använt oss av analoga bandspelare. Kassetband är dessutom utrymmeskrävande, svåra att leta igenom, och kräver någon form av noteringssystem för att man ska veta vad som finns på dem. Därutöver är det också krångligt att överföra ljud från kassetband till dator om man skulle önska publicera ljudmaterialet online; något som med stor sannolikhet kommer bli allt vanligare med tiden.

Någon form av digital inspelningsteknik anser vi därför borde höra till reporterns ordinarie verktygslåda. I dagsläget är hanteringen av en digital inspelningsapparat endast marginellt mer avancerad än för en analog dito, men möjligheterna är långt fler med den digitala, framförallt sett till produktion av material för nättidningen, eftersom det då är möjligt att publicera en hel intervju på nätet för den som är intresserad av mer än den troligtvis kortare intervju som finns i texten. Därtill har vi förstått att möjligheten att spela in telefonsamtal kan vara mycket användbar för en reporter även om man aldrig publicerar något sådant till webben, så därför anser vi även att sådan mjukvara bör höra till reporterns standardutrustning, vilket Göteborgs-Posten så smått redan börjat med, även om reportern själv måste be om att få mjukvaran från IT-avdelningen.

5.2.2 Bild

De kameror som fotograferna på Göteborgs-Posten använder är av genomgående mycket god kvalitet, och vi ser i dagsläget ingen anledning att på något sätt kommentera valet av kamera. Däremot finns det vissa potentiella problem när en fotograf är på uppdrag utanför GP-huset och av någon anledning behöver skicka in en bild omedelbart. Om fotografen i fråga inte har med sig sin bärbara dator är det vanligt att bilden sänds med hjälp av en PALM-handdator i kombination med mobiltelefon. Det eventuella problem som vi sett är att de vanligast använda kamerorna använder olika sorters minneskort för att lagra bilderna på, och somliga av dessa minneskort passar inte i de handdatorer som används idag. Om bilder måste skickas in fort blir man sålunda begränsad i vilket val av kamera man kan använda.

Det är naturligtvis framförallt på fotograferna som ansvaret för att producera bilder ligger, och dessa verkar vara väl förberedda för flerkanalpubliceringen, och dessutom engagerade. Bland de skrivande reporterna är det inte alla som håller sig med kameror, ens sådana som är integrerade i mobiltelefonen, men om man vill ha maximala möjligheter att arbeta med flerkanalpublicering på ett effektivt sätt så anser vi att alla reportrar åtminstone borde ha tillgång till en kamera. Mobiltelefonkameror duger gott i de flesta fall eftersom bilderna normalt inte ska användas i papperstidningen. Eftersom mobiltelefonen ändå är ett av de viktigaste arbetsredskapen för en journalist kan det vara lämpligt att välja en modell som har en inbyggd kamera av hygglig kvalitet.

Om Göteborgs-Posten följer den trend som man kan se hos vissa andra svenska nättidningar, kommer mängden rörlig bild gissningsvis öka i framtiden. Göteborgs-Posten har visserligen redan idag möjlighet att producera video, men än så länge ligger detta på experimentstadiet

5.2.3 Övrigt

Något som framkommit från alla vi talat med, och särskilt fotograferna, är att de ofta begränsade batteritiden på kameror, bärbara datorer med mera ibland innebär ett hinder och irritationsmoment. Detta är visserligen ingenting som direkt påverkar arbetet med flerkanalpublicering, även om batteritiden på involverad teknik självklart kan vara en faktor i det arbetet.

5.2.4 Teknikutvecklingens baksida

Något som eventuellt talar emot en uppdatering av den tekniska utrustningen, och som återkommit frekvent i de samtal vi haft med reportrar och fotografer på Göteborgs-Posten är att mängden prylar ibland är ett potentiellt hinder. Exempelvis kan en kvarglömd laddare, en bruten sladd eller dylikt ställa till väldiga problem. När en journalist exempelvis befinner sig mitt ute i öknen i något land i mellanöstern så är det ofta överhuvudtaget inte möjligt att ersätta ens något så trivialt som en USB-kabel. Dessutom är det en ganska stor uppgift att lära sig en stor mängd tekniskt avancerade verktyg även för den teknikintresserade. Trots detta är vi tämligen övertygade att en uppdatering av de tekniska hjälpmedlen är nödvändig för att inte det journalistiska arbetet i förlängningen skall bli lidande.

5.3 Systemimplikationer

De fordringar som ställs på webbtidningen i fråga om snabbt publicerade nyheter, både från tidningen själv och från dess läsare, gör att man får helt nya krav på teknologin. Exempelvis blir de datorsystem som används för publicering allt viktigare och mer avgörande. Under den rena papperstidningens dagar var knappast publiceringen något stort problem för den enskilde journalisten. Så länge man lyckades få ihop det material som behövdes, och få in det i de mallar som gällde, så var det bara att skicka det till tryckeriet och låta personalen där bekymra sig om att få ner det på papper. I och med nättidningens introduktion i mediavärlden har dock publiceringen blivit en integrerad del i arbetet på det sätt som Hedman (2006) pekar på när hon beskriver webbredaktionens arbete, och som Karlsson (2006) snuddar vid när han beskriver hur gränslinjen mellan insamling och bearbetning å ena sidan och distribution å andra sidan har försvunnit när det kommer till arbetet med nättidningar. Idag krävs det att man hela tiden har möjligheten att publicera, eller låta någon medarbetare publicera, omedelbart.

Under denna rubrik kommer vi diskutera några av de intra- och interredaktionella datorsystem som används på Göteborgs-Posten av de skrivande reportrarna och av fotograferna, främst de system som rör publicering till pappers- respektive nättidning.

5.3.1 Doris

På Göteborgs-Posten finns möjlighet att, bland annat via dokumenthanteringssystemet Doris, ladda upp text och bild utifrån. Merparten av journalisterna använder detta verktyg för att skicka hem material de skrivit under längre reportageresor, men en ökande skara journalister har börjat använda sig av e-post för att skicka in texter och bilder till redaktionen utifrån eftersom de befintliga metoderna att överföra artikelmaterial utifrån anses krångliga, osäkra och lite långsamma. Det är bland annat svårt att se om överföringen lyckats när man använt funktionen i Doris, och den kan tydligen ta flera minuter. Vissa journalister tycker därför att det känns bättre att använda e-post som går fortare, och oftast fungerar felfritt, plus att man får ett returmeddelande om meddelandet inte kunnat levereras.

Att leverera artiklar med hjälp av e-post är naturligtvis inte hållbart i längden, då risken finns att inkommande material tappas bort i det hav av övriga e-postmeddelanden som dagligen kommer in till redaktionerna, något som knappast kommer att minska i framtiden. Samtidigt är uppenbarligen den befintliga filöverföringsfunktionen som ingår i Doris inte heller optimal eftersom vissa valt att gå ifrån den till förmån för överföring via e-post. För att undvika att införa ännu en programvara som journalisterna måste lära sig vore den bästa lösningen på detta problem om den filöverföringsmetod som finns tillgänglig i Doris kunde förbättras, med avseende på överföringshastighet och säkerhet (dvs att man lätt kan se huruvida överföringen lyckats eller ej), men lösningen på detta problem torde ligga utanför Göteborgs-Postens kontroll då det rör sig om

funktionalitet i programvara från tredje part. En alternativ, om än långt ifrån optimal, lösning skulle eventuellt kunna vara någon form av FTP-lösning eller liknande. Det går då lättare att se huruvida överföringen lyckats, och man får bättre kontroll över var de överförda artiklarna eller bilderna hamnar i systemet än om man använder e-post. Observeras bör dock att vi själva inte sett hur filöverföring sker med hjälp av Doris, utan vi har här endast utgått från den muntliga beskrivning av fenomenet vi fått från reportrarna.

5.3.2 Polopoly

Göteborgs-Posten använder sig av Content Management-systemet Polopoly för publicering till webbtidningen, och efter vad vi har kunnat se så finns det även där en del utrymme för förbättringar. Eftersom även publicering mot webbtidningen främst sker lokalt på redaktionen tycker vi att det är tämligen förvånande att man använder ett program som är utrustat med ett webbgränssnitt som av journalisterna upplevs som klumpigt och trögarbetat, i stället för att använda någon form av fristående applikationer som fungerar som klienter mot en central server. Det senare skulle ge en hel del användarmässiga fördelar, bland annat enklare filhantering. Webbgränssnitt är naturligtvis överlägsna när det gäller att tillåta åtkomst varifrån som helst, men dessa gränssnitt är sällan lika intuitiva som de som är utvecklade för fristående applikationer. Eftersom åtkomst utifrån inte heller verkar vara någon prioriterad fråga så är det mycket tveksamt varför man nyttjar sig av ett webbgränssnitt.

Dessutom, eftersom flera reportrar uttryckt åsikter om att Polopolys gränssnitt känns tungt att arbeta med, så skulle en omarbetning av detta kunna göra att journalisterna inte upplever det som en så stor ökning av arbetsbördan att jobba mot webbdelen av Göteborgs-Posten. Då webbtidningen är ett rörligt medium och man uppdaterar och flyttar material ofta, vilket Ihlström (2004) och även Karlsson (2006) påpekar, är det därför mycket viktigt att allting är så lättarbetat som möjligt. Om man anser att det är absolut nödvändigt att alltid kunna komma åt sitt CM-system var man än befinner sig så skulle ett gränssnitt, eller rättare sagt en applikation, utvecklad med den nygamla AJAX-tekniken vara ett alternativ. AJAX-teknologin bygger på principen att man ska kunna använda en webbapplikation som om den vore en vanlig lokalt installerad applikation. AJAX är i sig ingen ny teknik, utan snarare en vidareutveckling av samarbetet mellan JavaScript och XML, eller det som tidigare hette "remote scripting". Den stora fördelen med denna teknik är att man får möjlighet att tillverka lättanvända gränssnitt, men ändå kan nyttja dom varifrån som helst så länge man har tillgång till en webbläsare och en internetuppkoppling (Sun Developer Network, 2006-01-15). Denna teknik är således lämpad för att utveckla applikationer som är gjorda för att arbeta med genom en webbläsare. I vilket fall som helst så är det snarare gränssnittet än någon funktionalitet som behöver uppdateras. Polopoly gör i huvudsak vad som behövs, men det faller efter i användarvänlighet. Dock är det på samma sätt med Polopoly som med Doris, att Göteborgs-Posten i sig inte har någon större möjlighet att påverka detta då det återigen rör sig om programvara från tredje part.

5.3.3 Bildredaktionen

När det gäller arbetet på bildredaktionen tycker vi att det är svårt att se hur de datorsystem som Göteborgs-Postens fotografer använder idag ska kunna förbättras på något avgörande sätt. Det förfaller som om arbetsprocessen med bilder är ganska väl inarbetad, vilket kan ha och göra med att Göteborgs-Posten började migrationen till digital fototeknik redan i mitten av 90-talet. Det enda märkliga är att man, i likhet med vissa av de skrivande reportrarna, även här förlitar sig på e-post när bilder ska skickas in till redaktionen utifrån, vilket enligt oss borde ersättas med någon form av direktöverföring. Exempelvis skulle man kunna använda sig av FTP eller dylikt, till en "inkorg" för CM-systemet.

5.4 Organisatoriska implikationer

Som utomstående får man lätt känslan av att Göteborgs-Posten saknar en genomarbetad och sammanhållen strategi för hur arbetet med publicering i flera kanaler bör skötas på bästa sätt. Det traditionella arbetet mot papperstidningen är naturligtvis väl inövat och lider inte så mycket, men det relativt nytillkomna arbetet mot webben kan komma att missa en del möjligheter på grund av att arbetsredskap och arbetsprocesser inte samordnas. För att exemplifiera så är det inte självklart att en redaktion har en webbansvarig, vilket gör att redaktionerna jobbar på olika sätt mot webben. Detta gör i sin tur att det kan uppstå kommunikativa problem när det inte är fastställt hur redaktionerna ska kommunicera med varandra, eller rättare sagt vem man ska ringa till på redaktionen när det gäller webben. Även om "alla" på redaktionen jobbar mot webben så är det inte säkert att den man får tag i har tid att ta tag i det just då.

Som exempel på när kommunikationen mellan redaktionerna fungerat kan vi nämna att en reporter vi observerade, som denna dag tjänstgjorde som redaktionellt webbansvarig, noterade en notis från TT som hade högt nyhetsvärde för en annan redaktion, men fortfarande inte fanns uppe på denna redaktions sida på GP.se. Hon ringde upp den webbansvarige på redaktionen i fråga och påpekade att de verkade ha missat denna särskilt intressanta nyhet, varpå misstaget snart åtgärdades och artikeln lades ut på nätet. Det är dock inte alltid denna form av samarbete fungerar då de webbansvariga på de olika redaktionerna inte alltid verkar veta vilka som har motsvarande position på de andra redaktionerna. Huruvida detta beror på att redaktionen i fråga inte har någon webbansvarig eller om tjänsten roteras bland medarbetarna kan vi endast spekulera i, eftersom de journalister vi pratat med inte haft någon egentlig uppfattning i frågan. Att man inte känner till vem som innehar posten skulle eventuellt kunna få negativa konsekvenser i form av att man missar att lägga ut artiklar med högt nyhetsvärde på nätet. Som Karlsson (2006) pekar på så är arbetet med en webbtidning annorlunda mot arbetet mot en papperstidning på så sätt att publiceringen är en integrerad del i journalistens arbete, och den är dessutom ständigt pågående. Det gör att samarbetet runt publiceringen är lika avgörande som något annat arbetsmässigt samarbete, och att publiceringen helt plötsligt ligger på journalistens ansvar istället för som tidigare på redaktören och tryckeriet. Vi anser att detta samarbete går att underlätta genom att, för det första, fastställa att alla redaktioner skall ha en webbansvarig, och för det andra, om tjänsten alterneras enligt någon form av rullande schema, visa på Göteborgs-Postens intranät vem som (för tillfället) innehar posten på de olika redaktionerna.

Den övergripande strategin är också en fråga om teknik. Om en dagstidning ser papperstidningen och webbtidningen som likvärdiga publiceringskanaler så är det troligen inte i längden hållbart att hålla sina anställda med teknik som är föråldrad eller på andra sätt inte håller måttet, eller att låta bli att skaffa den överhuvudtaget. Vi anser att det finns ett behov av en sammanhållen strategi för journalisterna tekniska utrustning. Som det ser ut idag så är den utformandet av den tekniska plattformen på redaktionerna i hög grad beroende av den enskilde journalistens intresse. Det är visserligen, på det hela taget, bra att teknik introduceras efter påtryckningar från "fotfolket" eftersom det ger de som ska använda tekniken viss kontroll över den teknik som införs och att den är relevant för arbetsuppgifterna, men samtidigt riskerar det att ge lite av en lapptäcke-effekt, som ökar risken för inkompatibilitet mellan arbetsverktygen. Det kan också visa på en allt för lågt satt teknikvision från ledningsnivå, vilket kan leda till att man på sikt hamnar efter eller hamnar snett i utvecklingen mot flerkanalspublicering gentemot konkurrenttidningarna.

Den "bottom-up"-filosofi som hittills varit vanlig när det gäller introduktion av ny teknik har visserligen hittills fungerat ganska bra, men den bygger som sagt på att det på redaktionen finns någon som har ett stort intresse för teknik och aktivt söker upp nya användbara verktyg och program. Detta kan knytas till vad Kärreman (1996) säger om tidningen iDAGs hierarki, som är påfallande platt, och där det inte är självklart att allt nytt kommer uppifrån. Vi har noterat en mycket

likartad hierarki på Göteborgs-Posten vilket vi anser även speglar sig i hur ny teknik introduceras. Vi förespråkar egentligen inte någon hårdför teknikintroduktion där allt bestäms av ledningen, men de redaktioner som saknar pådrivande teknikentusiaster kan eventuellt komma att halka efter, både när det gäller tillgång till och kunskap om handhavandet av tekniska hjälpmedel. Dessutom riskerar man att missa vissa av de möjligheter flerkanalpubliceringen för med sig, till exempel att kunna publicera multimediamnehåll på webbtidningen, om tekniken för att hantera detta inte finns på plats. Det gäller då att från redaktionsledningarnas håll på bästa sätt tillvarata de stora tekniska kunskaper som teknikentusiasterna besitter, och härifrån utarbeta en gemensam plattform för hela tidningen. Huruvida den enskilde journalisten sedan väljer att använda verktygen eller ej är sedan upp till honom eller henne, huvudsaken är ändå att verktygen finns tillgängliga för samtliga. Efterhand som kraven på vad webben ska kunna göra ökar så kommer det annars bli allt svårare att utföra ett bra jobb om vissa grundläggande verktyg saknas.

5.5 Slutsatser/sammanfattning

Under våra studier av arbetet på Göteborgs-Posten har vi sett att det praktiska arbetet med flerkanalpublicering i det stora hela fungerar relativt väl. Däremot har de journalister vi talat med berättat för oss att den extra arbetsbörda som flerkanalpublicering innebär upplevs som ganska tung. Det är svårt att som utomstående komma fram till någon enskild revolutionerande uppfinning som omedelbart skulle göra arbetet med pappers- respektive webbtidningen till, för att travestera ett välkänt amerikanskt uttryck, "en promenad i parken", men vi är tämligen säkra på att denna arbetsbörda skulle kunna lättas avsevärt om man i mesta möjliga mån ser till att komma tillrätta med de många småproblem som hänger ihop med tungrodda gränssnitt i programvaran och föråldrad utrustning. Framför allt kan man minska arbetsbördan genom att strömlinjeforma de tekniska tillgångar som finns på Göteborgs-Posten, vilket vi anser är det främsta sättet att hjälpa journalisterna i deras dagliga arbete.

Potentialen för den multimediale journalist som Sabelström Möller (2001) talar om finns idag, däremot har vi inte sett att denna potential idag utnyttjas på Göteborgs-Posten i den utsträckning som är möjlig. Detta har, som vi ser det, två grundläggande anledningar: för det första innebär det relativt krävande arbetet med flerkanalpublicering att många känner att de inte har tid att utföra ytterligare arbetsuppgifter, och för det andra är det i dagsläget relativt få journalister som har omedelbar tillgång till de arbetsverktyg som behövs för att producera multimediamnehåll.

För att minska arbetsbördan med flerkanalpublicering bör först och främst de datasystem som används för publicering anpassas, så att handhavandet av dessa flyter smidigare. Dessutom bör den tekniska utrustning som används samordnas och strömlinjeformas, vilket leder till frågan om hur ny teknik introduceras på redaktionerna.

I dagsläget är det främst redaktionernas teknikentusiaster som letar upp de nya prylar och program som bedöms vara lämpliga för arbetet, men dessa entusiaster är i minoritet. De allra flesta journalister har inte det genuina intresse kring ny teknologi som gör att de aktivt söker upp dessa, utan förlitar sig huvudsakligen till den utrustning som tillhandahålls av företaget. Då denna utrustning tenderar att inte vara särskilt väl anpassad för arbete mot nättidningar så utnyttjas inte webbens möjligheter maximalt.

Under våra studier har vi funnit ett antal arbetsredskap som vi anser borde finnas i en modern journalists verktygslåda. Dessa är:

- Digital diktafon
- Mjukvara för inspelning av telefonsamtal över den fasta telefonen
- Mobiltelefon med kamera

Vi har förstått att det även finns mobiltelefoner med möjlighet att spela in telefonsamtal, vilket i vissa sammanhang kan vara användbart.

När det gäller fotografierna så är de som sagt redan väl rustade, och verkar överlag följa med i teknikens utveckling på ett annat sätt än majoriteten av reportrarna. Det går dock att se en framtid där rörlig bild blir vanligare på webben hos Göteborgs-Posten än den är i dagsläget, och då kommer säkerligen digitala videokameror att behöva bli en del av standard-utrustningen för fotografierna. Dock är rörlig bild något som i dagsläget är på experiment-stadiet hos Göteborgs-Posten, och hur stor omfattningen kommer bli är ännu höljt i dunkel.

Man kan dock höja ett varnande finger kring våra resonemang om införandet av ny teknik. Journalistyrket har av hävd varit mycket fritt när det gäller arbetssätt och arbetsredskap. Vi misstänker därför att det inte skulle tas väl emot om man börjar tvinga journalisterna att arbeta på ett visst sätt. Det vore troligen bättre att sätta ihop en verktygslåda som erbjuds snarare än tvingas på den enskilde journalisten, vilket också skulle göra att journalisten själv kan välja vilka av dessa verktyg som passar hans eller hennes arbetssätt.

En annan potentiellt negativ aspekt av att introducera en stor mängd arbetsredskap är att det helt enkelt blir för många prylar att hålla reda på. I synnerhet kan detta bli ett problem för journalister som arbetar utanför huset, eftersom de då behöver hålla reda på de laddare, sladdar och batterier som oftast behövs, utöver verktygen i sig. Kan man istället hitta "hybridteknik" som fungerar bra så är det ofta att föredra eftersom man då minskar risken för att tappa bort saker eller händelser som "Laddade batteriet till kameran, men inte PALM-datorn..." Trots dessa varnande ord är vi ändå övertygade om att den utrustning som finns tillgänglig för reportrarna och fotografierna behöver fräschas upp och göras lätt tillgänglig för alla så att nättidningens utveckling inte hämmas av brist på lämplig arbetsutrustning.

Vår slutsats är alltså att journalisternas verktygslåda behöver digitaliseras, så att alla möjligheter finns tillgängliga, och att tekniken samordnas bättre så att den blir tillgänglig för samtliga journalister och inte bara teknikentusiasterna.

5.6 Förslag på framtida forskning

I denna uppsats har vi undersökt journalisters teknikanvändning, främst på individnivå. Den forskning som tidigare behandlat flerkanalspublicering hos dagstidningar har för det mesta rört sig kring de organisatoriska frågorna, eller, i fallet nättidningar, kring aspekter som rör layout och innehåll. Enligt vår mening kommer det behövas fler undersökningar som både rör teknikanvändning och organisationsteori, det vill säga vad denna uppsats frågeställning har för implikationer på ett mer övergripande plan.

Då denna utredning behandlar en enda dagstidning ger den gissningsvis en relativt snäv bild av verkligheten. Man skulle kunna tänka sig en undersökning som jämför arbetsteknik mellan olika tidningar.

Vi har, som sagt, inte tagit några ställningstaganden till eventuella ekonomiska konsekvenser av våra idéer och förslag, detta skulle dock kunna vara en intressant utgångspunkt för dem som studerar ekonomi.

I takt med att fler publiceringskanaler än papperstidning och nättidning bli allt vanligare, kommer också behovet att studera även dessa kanalers inverkan på flerkanalspublicering att växa.

Referenser

- Backman, Jarl (1998), *Rapporter och uppsatser*, Lund: Studentlitteratur
- Deuze, Mark (2003), *The Web and it's Journalisms: Considering the Consequences of Different Types of Newsmedia Online* i *New Media & Society* vol 5(2)
- Easterby-Smith, Mark, Thorpe, Richard & Lowe, Andy (2002), *Management Research – An introduction*, Sage Publications, London, 2002
- Eriksson, Lars Torsten & Widersheim-Paul, Finn (1999), *Att Utreda Forska och Rapportera*, Malmö: Liber Ekonomi
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2004), *Metodpraktikan*, Stockholm: Elanders Gotab
- Fagrell, Henrik (2000), *Mobile Knowledge*, Diss. Göteborgs Universitet 2000, Göteborg: Gothenburg Studies in Informatics (Report 18)
- Hedman, Ulrika (2006), *"Har ni nåt webbigt" - En fallstudie av Göteborgs-Postens flerkanalpublicering: Redaktionell organisering och arbetsrutiner, nyhetsvärdering samt medielogik*, D-uppsats vid Institutionen för Journalistik och Masskommunikation vid Göteborgs Universitet (Arbetsrapprt nr. 40)
- Ihlström, Carina & Lundberg, Jonas (2004), *The Evolution of a New(s) Genre*, Diss. Göteborgs Universitet 2004, Göteborg: Gothenburg Studies in Informatics (Report 29)
- Kaijser, Lars & Öhlander, Magnus (red.)(1999), *Etnologiskt fältarbete*, Lund: Studentlitteratur
- Karlsson, Michael (2006), *Nätjournalistik - En explorativ fallstudie av digitala mediers karaktärsdrag på fyra nyhetssajter*, Diss. Lunds Universitet 2006, Lund: Lunds Universitet
- Kärreman, Dan (1996), *Det oväntades administration: Kultur och koordination i ett tidningsföretag*, Stockholm: Nerenius & Santérus
- Patel, Runa & Davidson, David. (2003). *Forskningsmetodikens grunder, 3e uppl.* Lund: Studentlitteratur
- Ruane, Janet M. (2006), *A och O i samhällsvetenskaplig forskning*, Lund: Studentlitteratur
- Sabelström Möller, Kristina (2005), *Informationstyper och redaktionella processer i flerkanalpublicering* i Hvitfelt, Håkan & Nygren, Gunnar(red.) (2005), *På väg mot medievärlden 2020 – Journalistik, teknik, marknad*, Lund: Studentlitteratur
- Silverman, David (2001), *Interpreting Qualitative Data – Methods for Analyzing Talk, Text and Interaction*, London: Sage Publications
- Silverman, David (2005), *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*, London: Sage Publications

Internet

- Göteborgsposten (Elektronisk), Tillgänglig:
<<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=139&a=320041>> (2007-01-18)
- Hughes, John, King, Val, Rodden, Tom & Andersen, Hans (1994), *Moving out from the control room: ethnography in system design* (Elektronisk), New York: ACM Press, PDF format.
Tillgänglig: <<http://portal.acm.org>>

Ljungberg, Fredrik (1997), *Networking* (Elektronisk), Diss. Göteborgs Universitet, Institutionen för Informatik 1997, Göteborg. PDF format. Tillgänglig:

<<http://www.handels.gu.se/epc/archive/00002593/01/f%5Fljungberg.pdf>> (2006-12-22)

Principia Cybernetica Web (Elektronisk), Tillgänglig: <<http://pespmc1.vub.ac.be/EPISTEMI.html>> (2006-12-15)

Sabelström Möller, Kristina (2001), *Information categories and editorial processes in multiple channel publishing* (Elektronisk), Diss. Kungliga Tekniska Högskolan 2001, Stockholm; Universitetsservice US AB, PDF format. Tillgänglig:

<<http://www.nada.kth.se/utbildning/forsk.utb/avhandlingar/dokt/010504sabelstrom.pdf>> (2006-12-20)

SIFO Media (Elektronisk),

Tillgänglig:<http://www.sifomedia.se/Public/ReportsPdf/2006/Rackvidd_2006_2.pdf> (2006-12-28)

TidningsUtgivarna (Elektronisk),Tillgänglig: <<http://www.tu.se>> /statistik (2006-10-30)

Sun Developer Network (Elektronisk), Tillgänglig:

<<http://java.sun.com/developer/technicalArticles/J2EE/AJAX/>> (2006-01-15)

Bilagor

Intervjumall

Vilken typ av nyheter brukar du rapportera om?

Kan du beskriva för oss en ”normal” arbetsdag?

- Hur mycket, ungefär, befinner du dig på resande fot under en ”normal” arbetsdag?
- Hur färdas du?

Under en intervju, vilka media använder du för att ”anteckna” det du får reda på?

- Anser du att dessa media är tillräckliga?
- Noteras ”privata” minnesanteckningar? Hur?

Skriver du alla artiklar på redaktionen (eller var din ”fasta” arbetsplats är) eller händer det att du skriver artikeln ute ”på fältet”?

Hur skrivs artiklarna ”i fält”? Laptop, PDA, papper & penna eller annat?

Hur känner du inför ny teknologi i arbetet?

- Introduceras ny teknik i ditt arbete ofta?
- Har du börjat använda några nya tekniska lösningar de senaste fem åren? Vilka?
- Har du någon ”favoritgadget”? Vilken i så fall?

Är det så att vissa nyheter går ”direkt till webb”?

Är det skillnad på hur man skriver artiklar för webb kontra (pappers)tidning, eller skrivs en artikel som sedan redigeras olika för respektive media?

Är det någon skillnad på vilka nyheter som presenteras i de olika medierna?

Hur lång tid tar det (i allmänhet) från det att man ”hittar” en nyhet tills den är publicerad på webben?

Finns det något sätt att få ut nyheter snabbare?

Specifikt för fotografer

Har du idag någon möjlighet att utföra hela ditt arbete ”i fält”?

Vilken utrustning använder du?

(om digitalt:) laddas bilderna upp till redaktionen ”utifrån”, eller sköts allt sådant på redaktionen?